МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ

Кафедра бізнес - адміністрування і менеджменту зовнішньоекономічної діяльності

Кваліфікаційна робота магістра

на тему: «Організація нових напрямків збуту в умовах обмеженої логістики »

Виконав: студент 2 курсу, групи 8.0732-ба
спеціальності 073 Менеджмент
освітньої програми Бізнес-адміністрування
Арутюнян О.Е.
Керівник:зав. кафедри бізнес-адміністрування і менеджменту зовнішньоекономічної діяльності, доктор наук державного управління, проф.
Бікулов Д.Т.
Рецензент:проф.кафедри бізнес-адміністрування і менеджменту зовнішньоекономічної діяльності, доктор економічних наук, професор
Маркова С.В.

Запоріжжя – 2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет менеджменту
Кафедра бізнес-адміністрування і менеджменту зовнішньоекономічної діяльності
Освітньо-кваліфікаційний рівень магістр
Спеціальність 073 Менеджмент
Освітня програма Бізнес-адміністрування

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри _____
Д.Т. Бікулов
«____» _____2023 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

Арутюнян Олександр Едуардович

1. Тема роботи «Організація нових напрямків збуту в умовах обмеженої логістики»

керівник роботи: Бікулов Д.Т., зав. кафедри бізнес-адміністрування і менеджменту зовнішньоекономічної діяльності, доктор наук державного управління, проф.

затверджені наказом ЗНУ від 15.06.2023 року № 887-с

2. Строк подання студентом роботи 23.11.2023 р.

3. Вихідні дані до роботи навчальні посібники, монографії, періодичні та аналітичні вітчизняні та зарубіжні матеріали, фінансова звітність підприємства, інтернет ресурси

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)
1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ РИНКОВОЮ ПОЗИЦІЄЮ
2. ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ РИНКОВОЮ ПОЗИЦІЄЮ
3. ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПОЗИЦІЄЮ

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) _____
5 таблиць
5 рисунків

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Бікулов Д.Т.		
2	Бікулов Д.Т.		
3	Бікулов Д.Т.		

7. Дата видачі завдання 10.06.2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Затвердження теми кваліфікаційної роботи у наукового керівника.	10.06.2023	
2.	Затвердження змісту роботи.	11.06.2023	
3.	Огляд літератури за темою кваліфікаційної роботи.	12.06.23-16.06.23	
4.	Розробка чернетки І розділу кваліфікаційної роботи.	17.06.23-23.06.23	
5.	Написання І розділу кваліфікаційної роботи.	24.06.23-27.06.23	
6.	Збір розрахунково-аналітичного матеріалу за темою.	28.06.23-25.07.23	
7.	Розробка чернетки ІІ розділу	26.07.23-29.08.23	
8.	Написання ІІ розділу кваліфікаційної роботи.	30.08.23-06.09.23	
9.	Розробка чернетки ІІІ розділу кваліфікаційної роботи.	07.09.23-14.09.23	
10.	Написання ІІІ розділу кваліфікаційної роботи.	15.09.23-29.10.23	
11.	Оформлення кваліфікаційної роботи згідно вимог.	30.10.23-02.11.23	
12.	Попередній захист кваліфікаційної роботи.	09.11.2023	
13.	Проходження нормоконтролю.	09.11.23-22.11.23	
14.	Подання кваліфікаційної роботи на кафедру.	23.11.2023	
15.	Захист кваліфікаційної роботи.	грудень 2023	

Студент _____ О.Є. Арутюнян
(підпис) (ініціали та прізвище)

Керівник роботи _____ Д.Т. Бікулов
(підпис) (ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено
Нормоконтролер _____ Т.М. Магомедова
(підпис) (ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Актуальність теми «Організація нових напрямків збуту в умовах обмеженої логістики» зумовлена забезпеченістю формування ефективних засад управління логістикою в умовах воєнного часу та ресурсів, які є наслідками руйнування транспортних коридорів, систем зв'язку, складів та шляхів.

Методом дипломного дослідження є розробка теоретичних пропозицій та практичних рекомендацій щодо удосконалення засад управління ринковою логістикою. Для досягнення поставленої мети було поставлено завдання представляти понятійний апарат у сфері інституційного забезпечення управління логістикою; програми економічні та суто інституціональні складові політики управління логістикою; дослідити сучасні підходи та проблеми управління логістикою; провести структурний аналіз та здійснити оцінку показників ефективності управління логістикою.

Об'єктом дослідження є логістика підприємства в умовах обмежень руху товарних потоків.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг: 60 сторінок, з них 8 рис., 20 таблиць. Список використаних джерел складає 40 найменувань.

ЛОГІСТИКА, ЕФЕКТИВНІСТЬ, ТРАНСПОРТ, ПОПИТ, ПРОПОЗИЦІЯ, ПОТОКИ

ABSTRACT

The relevance of the topic "Organization of new sales directions in conditions of limited logistics" is due to the provision of effective principles of logistics management in wartime conditions and resources, which are the consequences of the destruction of transport corridors, communication systems, warehouses and roads.

The method of diploma research is the development of theoretical proposals and practical recommendations for improving the principles of market logistics management. To achieve the goal, the task was set to present a conceptual apparatus in the field of institutional support for logistics management; programs are economic and purely institutional components of logistics management policy; to investigate modern approaches and problems of logistics management; conduct a structural analysis and evaluate the performance indicators of logistics management.

The object of the study is the logistics of the enterprise in the conditions of restrictions on the movement of commodity flows.

The work consists of an introduction, three chapters, conclusions and a list of used sources. Total volume: 60 pages, including 8 figures, 20 tables. The list of used sources includes 40 items.

LOGISTICS, EFFICIENCY, TRANSPORT, DEMAND, SUPPLY, FLOWS

ЗМІСТ

ВСТУП…….8
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ РОЗГЛЯД ПРОБЛЕМИ…10
1.1. Понятійно-категоріальний апарат сфери дослідження……..10
1.2. Аналіз теорії та практики сфери дослідження……17
1.3. Практика та методи удосконалень……21
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ПОТОЧНОГО СТАНУ СПРАВ ОБЛАСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ……..25
2.1. Організаційно-економічна характеристика об’єкта дослідження……25
2.2. Аналіз зовнішнього середовища діяльності об’єкта……..31
2.3. Виявлення проблем в діяльності об’єкта…….44
РОЗДІЛ 3 УДОСКОНААЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОБ’ЄКТА В СФЕРІ ДОСЛІДЖЕННЯ……...……50
3.1. Напрями та технологія удосконалення діяльності фірми……..50
3.2. Концептуальні основи адаптації в кризовому середовищі……58
ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ…….60
ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ……63

ВСТУП

Актуальність теми «Організація нових напрямків збуту в умовах обмеженої логістики» зумовлена необхідністю формування нової логістики політики підприємства на ринку товарів та підтримки вітчизняних товаровиробників в транспортуванні продукції в нових сегментах зарубіжного та вітчизняного ринку в умовах війни та її наслідків з необхідністю створення та застосування нових форм реалізації логістичних заходів.

Питання управління логістикою знаходиться у фокусі досліджень сучасних науковців та практиків, є нагальною проблемою підприємств – суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності з України.

Мета кваліфікаційної роботи – розробити та впровадити модель удосконалення логістики підпріємств в період воєнного часу в Україні.

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати наступні теоретичні та практичні завдання:

- удосконалити підходи до управління логістикою підприємства на іноземному ринку;
- охарактеризувати сучасний стан розвитку логістики в Україні;
- узагальнити та доповнити понятійно-категоріальний апарат логістики та підвищення його ефективності у воєнний період часу.

Предмет дослідження кваліфікаційної роботи – заходи з розширення логістичного простору у період військових дій.

Об'єктом дослідження є діяльність та функціонування логістики підприємства в період воєнних дій та різного роду.

У першому розділі шляхом поступового набору інформаційних та практичних заходів з маркетингу підприємства на зарубіжних ринках. Визначені ключові складові елементи в управління ринковою позицією.

У другому розділі розглядається можливість поліпшити логістику у період воєнного часу в України.

У третьому розділі сформульовані концептуальні основи логістики на ринку продовольства та аналізується міжнародний досвід з цього питання.

В основі написання даної кваліфікаційної роботи є гіпотеза, що ефективне управління маркетингом є передумовою для успішного захисту.

Для досягнення визначеної в роботі мети використовувалися низка загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, а саме: метод аналізу дав змогу дослідити теоретичні здобутки українських та зарубіжних науковців у; метод синтезу забезпечив розуміння сутності проблеми, економіко-статистичні методи забезпечили дослідження тенденцій та наслідків управлінської політики; конкретно-історичний аналіз – для уточнення основних понять, які зазнали змін у процесі розвитку державної політики у сфері управління спортивними закладами, теорії інституціоналізму; абстрактно-логічний метод – для теоретичного узагальнення й формулювання висновків із проблемних питань.

Інформаційною базою досліджень є законодавчі та нормативно-правові акти України, статистичні матеріали Державного комітету статистики України, міжнародних організацій, наукові праці вітчизняних та зарубіжних дослідників, матеріали міжнародних та регіональних конференцій, підручники та навчальні посібники тощо.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що наукові висновки придатні для застосування в умовах діяльності реальної організації, яка діє в умовах ринку та сучасної системи маркетингу в ЗЕД.

Запропоновані у кваліфікаційній роботі теоретичні підходи, висновки і рекомендації також можуть бути використані як підґрунтя для подальших наукових досліджень у сфері менеджменту, у тому числі стосовно управління реальними організаціями.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг 65 сторінок, з них 7 рисунків, 20 таблиць. Список використаних джерел складає 20 найменувань.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ЛОГІСТИКОЮ ПРОДОВОЛЬСТВА

1.1. Стан логістики світового ринку продовольства

Логістика є одним з ключових елементів успіху на світовому ринку продовольства, оскільки потреба у продовольстві, яка складається на ринку окремих регіонів світу є високою з відповідною ціною.

Ранні прогнози вказують на ймовірне збільшення світового виробництва зернових у 2023 році на 1,0 відсотка, щоб досягти 2813 мільйонів тонн (включаючи рис у меленому еквіваленті). Серед основних зернових культур основна частина зростання залежить від прогнозованого зростання виробництва кукурудзи, також очікується збільшення виробництва рису та сорго. Частково компенсуючи це збільшення, прогнозується, що виробництво пшениці та ячменю впаде нижче рівня 2022 року.

Згідно з першим прогнозом ФАО, світове споживання зернових у 2023/24 рр. становить приблизно 2 803 мільйони тонн, що на 0,9 відсотка більше порівняно з розрахунковим рівнем 2022/23 р., збільшення майже повністю пов'язане з прогнозованим зростанням використання грубого зерна. Більше використання кормів, переважно кукурудзи, є домінуючим фактором очікуваного збільшення, за яким слідує зростання споживання харчових продуктів, особливо пшениці та рису. Очікується, що промислове використання зросте лише незначно з розширенням використання кукурудзи, рису та ячменю.

Виходячи з початкових прогнозів ФАО щодо світового виробництва зернових у 2023 році та використання у 2023/24 роках, глобальні запаси зернових можуть зрости на 1,7 відсотка від початкового рівня, досягнувши рекордних 873 мільйонів тонн. Очікується, що серед основних зернових найбільше зростуть запаси кукурудзи, за нею слідуватимуть рис і ячмінь. Навпаки, запаси пшениці та

сорго, швидше за все, впадуть нижче початкового рівня. З поточними прогнозами використання і запасів, співвідношення світових запасів зернових до використання скоротиться незначно, з 30,6 відсотка в 2022/23 до 30,4 відсотка в 2023/24.

Світова торгівля зерновими прив'язана до 472 мільйонів тонн. Прогнозується, що залишиться близько рівня 2022/23. Очікуване зниження світової торгівлі пшеницею компенсує прогнозоване збільшення світової торгівлі грубим зерном і рисом. У травні 2023 року індекс цін на зернові ФАО в середньому становив 129,7 пункту, що на 43,9 пункту (25,3 відсотка) нижче рекордного значення минулого року, що відображає різке зниження світових цін на пшеницю та фуражне зерно; ціни на рис, однак, зросли вище своїх значень попереднього року. Незважаючи на те, що індекс цін на зернові ФАО впав нижче рекордного рівня травня 2022 року, у травні 2023 року він все ще був на 8,8 пункту (7,1 відсотка) вище середнього значення за останні п'ять років за той самий місяць.

Після сезону рекордно високого світового виробництва, запасів і торгівлі у 2022/23 роках очікується, що світові ринки пшениці дещо посилити в 2023/24 рр., але має залишатися належним постачанням. Загальний обсяг виробництва пшениці в 2023 році оцінюється на рівні 777 мільйонів тонн, що на 3,0 відсотка нижче від історичного максимуму, досягнутого в 2022 році. Очікується, що основна частина прогнозованого падіння відбудеться в Російській Федерації та Австралії після рекордно високих обсягів виробництва в 2023 році. в обох країнах у 2022 році, тоді як у кількох інших провідних виробників, включаючи Україну та Казахстан, очікується менше зниження.

Прогнозується глобальне загальне використання пшениці в 2023/24 залишиться майже стабільним на рівні 780 мільйонів тонн, що лише на 0,1 відсотка більше, ніж у 2022/23 роках, і трохи нижче 10-річної тенденції. Очікується зростання споживання пшениці в харчових продуктах на 0,7 відсотка, що врівноважує очікуване скорочення споживання пшениці на 1,3 відсотка у кормах і 1,4 відсотка в інших цілях використання пшениці.

Виходячи з попередніх прогнозів щодо виробництва 2023 року та використання 2023/24 років, світові запаси пшениці скоротяться на 0,7 відсотка від рекордних початкових рівнів до 308 мільйонів тонн до кінця сезону 2024 року. Більша частина очікуваного скорочення буде зосереджена в Російська Федерація, з меншими падіннями, які очікуються в Сполучених Штатах Америки (США) та Казахстані. Навпаки, очікується, що запаси в Китаї та Індії зростуть, частково компенсуючи падіння.

1.2. Обсяги світової торгівлі пшеницею та важливість для України

Світова торгівля пшеницею (включно з пшеничним борошном у пшеничному еквіваленті) у 2023/24 (липень/червень), ймовірно, впаде на 3,0 відсотка до 194 мільйонів тонн. Це очікуване зниження підкріплюється меншими закупівлями пшениці Китаєм і Європейським Союзом, де імпорт збільшився до високих рівнів.

у 2022/23 через великі потоки з України. З боку експорту очікується, що очікуване зниження продажів в Австралії та Україні переважить очікуване збільшення поставок з Аргентини та Європейського Союзу.

З середини 2022 року міжнародні експортні ціни на пшеницю загалом зазнали тиску вниз, оскільки перспективи пропозиції покращилися, невизначеність щодо експорту з України зменшилася завдяки реалізації Чорноморської зернової ініціативи, а імпортери диверсифікували свої джерела. Наближаючись до 2023/24 років із великими очікуваними глобальними поставками, світові ціни на пшеницю розпочнуть сезон 2023/24 на нижчих рівнях, причому ціни в травні впадуть на 35 відсотків порівняно з травнем 2022 року, але на 4 відсотки перевищать середнє значення за п’ять років за той самий місяць.

Світове виробництво грубого зерна в 2023 році прогнозується до 3,0 відсотка від зниженого рівня 2022 року, досягнувши 1 513 мільйонів тонн, причому більша частина збільшення залежить від очікуваного більшого виробництва кукурудзи та меншого збільшення виробництва сорго. Велика

частина очікуваного зростання зосереджена в Сполучених Штатах Америки, Бразилії та Європейському Союзі.

Світова торгівля грубим зерном у 2023/24 прогнозується сягнути 221 мільйона тонн, що на 1,4 відсотка більше від прогнозованого рівня на 2022/23 роки, завдяки очікуванням зростання торгівлі сорго та меншого зростання торгівлі кукурудзою. Збільшення пов’язане з очікуваним більшим імпортом усіх основних фуражних зерен Китаєм (материкова частина) та очікуваним відновленням імпорту кукурудзи кількома країнами, переважно в Азії, після скорочення їх закупівель минулого сезону. Що стосується експорту, очікуване відновлення продажів сорго та кукурудзи Сполученими Штатами Америки (Сполучені Штати) сприятиме переважному збільшенню експорту, тоді як прогнозоване менше збільшення поставок кукурудзи з Бразилії також має сприяти розширенню світової торгівлі.

Очікується, що більші обсяги поставок і нижчі ціни сприятимуть збільшенню загального обсягу використання грубої сировини на 1,7 відсотка зернових у 2023/24 рр., що спричинено значним відновленням компонента використання кормів, а також зростанням промислового використання та споживання продуктів харчування. Високий попит на корми, головним чином на кукурудзу, у Бразилії, Китаї (материкова частина) і Сполучених Штатах Америки (Сполучені Штати) є головною рушійною силою прогнозованого збільшення загального використання кормів грубого зерна на 2,6 відсотка, тоді як більшого використання кукурудзи в Бразилії а Сполучені Штати щодо етанолу відстають від прогнозованого зростання глобального промислового використання на 1,0 відсотка.

Прогноз глобальних запасів грубого зерна до кінця сезону 2024 року оцінюється на рівні 366 мільйонів тонн, що на 3,9% більше, ніж у 2022/23 роках. Очікуване зростання запасів кукурудзи, в основному в Сполучених Штатах, становить більшу частину прогнозованого збільшення, з меншим збільшенням очікується запасів ячменю. Як ознака загального покращення перспектив пропозиції в 2023/24 рр., прогнозується, що відношення запасів основних

експортерів до зникнення (визначене як внутрішнє споживання плюс експорт) зросте з 13,0 відсотків у 2023/23 до 14,5 відсотків у 2023/24.

Відображаючи позитивні стимули, надані загалом вищими цінами виробників, зниженням витрат на добрива та продовженням заходів державної допомоги, світове виробництво рису, за прогнозами, відновиться на 1,3 відсотка у 2023/24 р. до 523,5 млн тонн (на основі меленого виробництва). За винятком Латинської Америки, Карибського басейну та Океанії, прогнозується, що всі регіони зберуть більше врожаю, ніж у 2022/23 рр., хоча на тлі підвищеної невизначеності погоди виробництво в Азії може залишитися нижче попередніх рекордів.

Прогнозується, що після трьох років послідовного розширення обмеження експортної доступності та вищі загальні витрати на імпорт призведуть до зниження міжнародної торгівлі рисом на 4,3 відсотка у 2023 році до 53,6 мільйонів тонн. Очікується, що з 2022 року всі регіони, окрім Латинської Америки та Карибського басейну, скоротять свої закупівлі, хоча спроби стримати інфляційний тиск можуть утримати імпорт, особливо з Азії, на відносно високому рівні. З боку експорту, за прогнозами, Індія зареєструє найбільше абсолютне скорочення експорту. Також очікується значне скорочення експорту для Пакистану, причому очікується, що Аргентина, Бразилія, Російська Федерація та Сполучені Штати Америки експортуватимуть менше.

Постійне скорочення використання рису для годування тварин може контрастувати з черговим розширенням використання харчових продуктів у 2023/24 роках, у результаті чого загальне використання рису стабілізується на рівні близько 520,1 мільйона тонн. Оскільки цей рівень буде нижчим від очікуваного виробництва протягом сезону, світові запаси рису наприкінці маркетингового сезону 2023/24 рр. можуть зрости на 1,8 відсотка вище початкового рівня до 198,3 млн тонн. Передбачається, що країни-експортери сприятимуть цьому розширенню, хоча імпортери також можуть мати більше резерву.

Після зростання протягом більшої частини 2022 року міжнародні ціни на рис

у 2023 році залишалися на висхідній траєкторії, що підкріплювалося високим попитом з боку азіатських покупців і перебоями у виробництві, зареєстрованими у 2022/23 роках у деяких постачальників. Це відображено в індексі цін ФАО на весь рис, який зі значенням 127,8 пунктів у травні 2023 року досяг найвищого рівня з жовтня 2011 року.

Прогнозується, що світове виробництво олійних культур відновиться в 2022/23 роках, в основному завдяки очікуваним вищим обсягам виробництва сої та ріпаку, що більш ніж компенсує зниження рівня виробництва, передбачене для насіння соняшнику та інших олійних культур. Незважаючи на перспективи значно нижчого врожаю сої в Аргентині через погані погодні умови, очікується, що світове виробництво сої відновиться завдяки високому врожаю в Бразилії. За оцінками, світове виробництво ріпаку досягне рекордного рівня, що пов’язано з підвищенням виробництва в Австралії, Канаді та Європейському Союзі. Навпаки, світове виробництво насіння соняшнику може скоротитися, насамперед через різке зниження врожаю в Україні на тлі війни.

Прогнозується, що світове виробництво страв/тістечок зросте, тоді як зростання споживання може залишатися повільним, що відображає тривалий слабкий попит з боку тваринницького сектора, насамперед у Китаї. З огляду на те, що світове виробництво олійного борошна прогнозується перевищити використання, перехідні запаси відновляться з попереднього сезону. Подібним чином спостерігається зростання світового виробництва олії/жирів, чому сприяє постійне зростання світового виробництва пальмової олії. Очікується, що глобальне споживання рослинних олій зросте після стагнації протягом останніх двох сезонів поспіль, в основному пов’язаного з очікуванням зростання споживання харчових продуктів, головним чином в Азії, і більшого споживання біодизельною промисловістю як для дискреційних, так і для обов’язкових сумішей. Очікується, що глобальні перехідні запаси олії/жирів накопичуватимуться помірно, оскільки прогнозується, що світове виробництво трохи перевищить споживання. Прогнозується відновлення міжнародної торгівлі як олійним борошном, так і рослинними оліями завдяки пожвавленню імпортного

попиту, який збігається з покращенням глобальних поставок.

Що стосується майбутнього сезону 2023/24, то дуже попередні прогнози вказують на продовження зростання виробництва в комплексі олійних культур. Оскільки міжнародні ціни на насіння олійних культур залишаються вищими за останні середні рівні, загальні посівні площі, ймовірно, продовжуватимуть збільшуватися, а врожайність також може зрости, за винятком серйозних погодних умов. Припускаючи продовження помірного зростання глобального використання, очікувані світові пропозиції повинні бути достатніми, щоб задовольнити прогнозований попит на рослинні олії та олійне борошно, і тому можна очікувати подальше поповнення запасів цих продуктів.

Прогноз ФАО щодо світового виробництва цукру в 2022/23 роках (жовтень/вересень) встановлено на рівні 177,5 мільйонів тонн, що на 1,9 мільйона тонн, або на 1,1 відсотка, більше, ніж у 2021/22 роках. Прогнозований ріст значною мірою пояснюється перспективами значного відновлення виробництва в Бразилії, найбільшому у світі виробнику та експортеру цукру. Однак цей прогноз нижчий за попередні очікування ФАО через нижчі, ніж очікувалося раніше, обсяги виробництва в Китаї, Європейському Союзі, Індії, Мексиці та Таїланді.

Прогнозується, що глобальне споживання цукру продовжуватиме зростати третій сезон поспіль у 2022/23, збільшившись на 1,6 мільйона тонн, або на 0,9 відсотка, порівняно з попереднім сезоном. Загалом очікується, що річне зростання відбуватиметься переважно в Африці та Азії завдяки зростанню населення та доходів. Проте зростання прогнозу світового споживання цукру було обмежено прогнозованим уповільненням світового економічного зростання у 2023 році та високими світовими цінами на цукор. Очікуване зростання світового споживання цукру в поєднанні з переглядом прогнозу світового виробництва в бік зниження має скоротити надлишок світового виробництва цукру до 1,4 мільйона тонн з 4,9 мільйона тонн, які очікувалися раніше.

Прогноз світової торгівлі цукром у 2022/23 роках становить 60,7 мільйона тонн, що відповідає падінню на 1 відсоток від очікуваного обсягу на 2021/22 роки. Скорочення є результатом очікуваного скорочення експортних поставок у

Європейському Союзі, Індії та Мексиці, що більш ніж компенсує очікувані більші поставки з Бразилії. Що стосується імпорту, очікується, що уповільнення глобального економічного зростання в поєднанні з високими світовими цінами на цукор стримає глобальний попит на цукор. Зокрема, у Китаї, найбільшому міжнародному покупці цукру, прогнозується зниження імпорту другий сезон поспіль на тлі високих світових цін на цукор і достатньої внутрішньої наявності. І навпаки, імпорт цукру в Європейський Союз різко зросте порівняно з минулим роком через високі внутрішні ціни та зниження виробництва.

Міжнародні ціни на цукор загалом зросли з листопада 2022 року, а в травні 2023 року вони були на найвищому рівні з жовтня 2011 року. Підвищення цін було в основному результатом скорочення світових поставок. Подальший тиск на ціни чинив повільний початок збору врожаю 2023 року в Бразилії, спричинений сильними дощами. Крім того, з грудня 2022 року бразильський реал загалом зріс по відношенню до долара США, що вплинуло на експорт і сприяло зростанню світових цін на цукор.

Прогнозується, що загальне світове виробництво м’яса у 2023 році незначно зросте до 364 мільйонів тонн (в еквіваленті забійної ваги), головним чином завдяки очікуваному зростанню глобального виробництва м’яса птиці, яке, за прогнозами, зросте найбільше за обсягом, що сприятиме підвищенню попиту на продукти харчування секторі послуг і його загальна привабливість як відносно доступного виду м’яса, незважаючи на широкі спалахи високопатогеного вірусу пташиного грипу та високі ціни на корми. Очікується, що світове виробництво м’яса овець також зросте в Азії та Океанії. Навпаки, очікується, що світове виробництво м’яса свиней дещо впаде, головним чином завдяки різкому падінню виробництва в Європі через триваючий вплив вірусу африканської чуми свиней, нижчій маржі виробників і дещо нижчому внутрішньому попиту. Прогнозується також, що світове виробництво м’яса великої рогатої худоби незначно впаде через зниження поголів’я великої рогатої худоби, високу вартість корму, дефіцит фуражу та меншу вагу туші в кількох провідних регіонах-виробниках, незважаючи на деяке зростання в інших країнах.

Прогнозується, що світова торгівля м’ясом і м’ясними продуктами досягне 42 мільйонів тонн (в еквіваленті забійної ваги) у 2023 році, що лише трохи перевищить рівень 2022 року. Це незначне зростання підкріплюється очікуваннями щодо розширення імпорту разом із збільшенням продажів послуг харчування, зокрема в Китаї, після закінчення обмежень, пов’язаних із пандемією COVID-19. Однак збільшення кількості товарів із внутрішніх джерел і зниження купівельної спроможності споживачів на тлі високих цін на продукти харчування та економічного спаду може призвести до скорочення імпорту в більшості країн-імпортерів м’яса, частково компенсуючи очікуване зростання.

Велика частина очікуваного збільшення попиту, ймовірно, буде забезпечена Бразилією та Австралією, чому сприятиме висока доступність експортних поставок, статус вільних від хвороб і конкурентоспроможні ціни.

З моменту досягнення історичного максимуму в червні 2022 року міжнародні ціни на м’ясо мали тенденцію до зниження в другій половині минулого року, відображаючи збільшення експортної доступності в деяких провідних країнах-експортерах на тлі зниження імпортного попиту на спотові постачання. Проте індекс цін на м’ясо ФАО відновився з лютого 2023 року, головним чином завдяки цінам на свинину та яловичину на тлі обмеження пропозиції, а останнім часом – зростанню цін на м’ясо птиці через високий попит.

Прогнозується, що світове виробництво молока у 2023 році сягне 944 мільйонів тонн, що на 0,9 відсотка більше, ніж у 2022 році. Якщо це підтвердиться, це стане другим роком поспіль повільного зростання, оскільки передбачається значне щорічне скорочення обсягів виробництва молока на півдні. Америка, Африка, Європа та Океанія, ймовірно, протистоять обмеженому розширенню, яке очікується в Азії, Північній Америці, Центральній Америці та Карибському басейні. Зростання надоїв молока та поголів'я великої рогатої худоби в Індія та Пакистан разом із високим виробництвом на великих молочних фермах у Китаї, ймовірно, сприятимуть збільшенню виробництва молока в Азії. Подібним чином збільшення надоїв і поголів’я молочних корів могло б збільшити виробництво молока в Північній Америці, незважаючи на нижчу маржу

виробників молока та потенційне збільшення забою худоби на тлі привабливих премій за корів, готових до забою. Мексика, ймовірно, сприятиме збільшенню виробництва молока в Центральній Америці та Карибському басейні, де вдосконалені системи управління та технології продовжують стимулювати зростання виробництва. Зниження виробництва, яке очікується в 2023 році, значною мірою пояснюється нижчою маржею виробника, потенційним впливом екстремальних погодних явищ та інших складних умов виробництва, особливо нестачею робочої сили.

Загальна світова торгівля молочною продукцією прогнозується на рівні 85 мільйонів тонн (у молочному еквіваленті) у 2023 році, що майже залишиться на рівні минулого року, оскільки ймовірно зростання імпортного попиту в Центральній Америці, Північній Африці, Близькому Сході та Південно-Східній Азії. врівноважується можливим падінням імпорту в Китаї, Європейському Союзі та Малайзії, серед інших. Зростання поставок із національних джерел і великі запаси, особливо цільного сухого молока, значною мірою підкріплюють очікуване скорочення імпорту в Китаї. У багатьох країнах, що розвиваються, складні економічні умови, знецінення валюти та обмежена доступність іноземної валюти можуть стримувати імпортні закупівлі. Очікується, що ці скорочення будуть частково компенсовані ймовірним зростанням імпорту кількома країнами, особливо Алжиром, Мексикою, Австралією та Індонезією, що викликано зростаючим попитом харчової промисловості, який перевищує національні пропозиції.

Середній індекс цін на молочні продукти ФАО у травні становив 118,7 впав на 21 відсоток порівняно з червнем 2022 року, коли він досяг найвищого значення за вісім років. Зниження в основному відображає слабкий світовий попит на імпорт, особливо на спотові поставки, незважаючи на загалом обмежені поставки з боку провідних світових експортерів.

Очікується, що глобальний сектор рибальства та аквакультури зіткнеться зі слабким прогнозом попиту на більшість основних товарних груп у 2023 році. Купівельна спроможність споживачів на основних ринках значно знизилася в

минулого року внаслідок інфляції, а економічна невизначеність послабила зростання. Світове виробництво водних тварин зросло, за оцінками, на 1,2 відсотка в 2022 році і, як очікується, зросте ще на 0,6 відсотка в 2023 році, оскільки менший улов компенсується збільшенням виробництва аквакультури.

Серед основних видів, що виловлюються в дикій природі, зменшення вилову тунця спричинило зростання цін на сировину. Ціни на головоногих молюсків, які були низькими, нещодавно різко зросли, а поставки восьминогів і кальмарів, як очікується, скоротяться в 2023 році. Зниження квот на донну рибу підштовхнуло ціни цього року. Очікується, що вилов дрібних пелагічних видів для споживання людиною зменшиться, а квоти на скумбрію та оселедець зменшаться.

Серед метеорологів зростає очікування, що в серпні почнеться кліматичне явище Ель-Ніньо. Така подія може безпосередньо вплинути на низку ключових запасів, головним чином у Південній Америці, включаючи перуанський анчоус, основне джерело рибного борошна та риб’ячого жиру. Вилов хамси був низьким у 2022 році, і, оскільки більша частина квоти на хамсу на 2023 рік ще не встановлена,

існує значна невизначеність на ринку. Риб'ячий жир, зокрема, дуже обмежена пропозиція, ціни на яку зараз більш ніж удвічі перевищують рівень, який спостерігався в червні 2022 року. Будь-яке подальше скорочення пропозиції рибного борошна та риб’ячого жиру призведе до надзвичайно жорсткого ринку, створюючи додатковий тиск на ціни на ресурси аквакультури.

У другій половині 2023 року прогнозується сильний позитивний прогноз для основних видів аквакультури. На момент написання цієї статті ціни на креветки низькі через збільшення виробництва креветок, вирощених на фермах, що спричинене величезним зростанням виробництва в Еквадорі за останні пару років. Пангасіус стає все більш популярним як одна з найдоступніших риб на ринку, урожай значно зріс у 2022 році. У секторі атлантичного лосося, вирощеного на фермах, ціни знову зростають через високий попит і обмеження темпів розширення глобальної пропозиції. Міжнародні ціни впали з майже рекордного рівня минулого року. Міжнародні ціни на пшеницю загалом падають

після того, як у травні 2022 року вони підскочили до майже рекордного рівня після перебоїв з українським експортом, спричинених війною. Реалізація Чорноморської зернової ініціативи в липні 2022 року, яка дозволяє Україні експортувати зерно зі своїх чорноморських портів, допомогла зменшити невизначеність і покращити перспективи поставок на світових ринках. З початку 2023 року значні пропозиції та сильна конкуренція серед експортерів, у тому числі особливо сильні продажі Російською Федерацією та Австралією, підкріпили тенденцію до зниження світових цін на пшеницю, які у травні 2023 року були на 35 відсотків нижчими за значення у травні 2022 року. Незважаючи на те, що ціни на пшеницю залишаються високими – на 4 відсотки вище свого середнього значення за п’ять років у травні 2023 року – прогноз значних світових поставок у 2023/24 роках віщує продовження м’якшого тону на ринках.

Подібним чином ф’ючерси на пшеницю на Чиказькій біржі торгівлі (CBOT) з найближчою поставкою падають із середини 2022 року, досягнувши найнижчого рівня в травні 2023 року з грудня 2020 року, що відображає загальну м’якість на ринку через великі пропозиції, меншу кількість торгів перебоїв і сильної конкуренції серед експортерів. Вересневі ф’ючерси CBOT на м’які червоні зимові також мають загальну тенденцію до зниження, у середньому 234 долари США за тонну в травні, що на 16 відсотків нижче, ніж на початку цього року, і на 45 відсотків нижче, ніж у травні 2022 року. Детальніший аналіз ф’ючерсів ринки можна знайти в розділі Ринкові індикатори цього звіту.

1.3. Прогнозі показників виробництва пшениці в світі

Виробництво знизиться у 2023 році з рекордного рівня 2022 року в 777 мільйонів тонн, ФАО прогнозує падіння світового виробництва пшениці на 3,0 відсотка в річному обчисленні в 2023 році порівняно з історичним максимумом у 2022 році, але це все одно буде третім за величиною виробництвом в історії.

У Північній Америці, як і минулого року, значна частина площ озимої пшениці в Сполучених Штатах постраждала від тривалої посухи. Незважаючи на

збільшення посівів пшениці, підкріплене високими цінами на врожай, велика посушливість знизила очікувану врожайність, і загальне виробництво прогнозується на рівні 45,2 мільйона тонн, що відповідає скороченню виробництва в 2022 році. У Канаді є деякі побоювання, що сухість буде розвиватися в західних областях, де вирощується врожай пшениці. Офіційні прогнози виробництва наразі свідчать про те, що виробництво пшениці у 2023 році на 12 відсотків вище середнього показника за останні п’ять років і становить 34,3 мільйона тонн, в основному ґрунтуючись на очікуваному 7-відсотковому збільшенні ярих посівів через прибуткові ціни на зерно.

У Європі погодні умови на більшій частині Європейського Союзу були загалом сприятливими посіви озимої пшениці, за винятком Іспанії та Португалії, де тривалий дефіцит опадів і високі температури знизили перспективи врожайності. Зважаючи на сприятливі погодні умови на більшій частині Європейського Союзу, прогнозується, що загальне виробництво пшениці в блоці в 2023 році зросте на 4 відсотки до 138,8 мільйонів тонн. Очікується, що загальне виробництво пшениці в Російській Федерації знизиться приблизно до 83 мільйонів тонн у 2023 році після історичного максимуму 2022 року, що відображає скорочення посівних площ пшениці через надмірну вологість наприкінці 2022 року та зниження цін на врожай. В Україні наслідки війни спричинили значне скорочення посівів пшениці, і, незважаючи позитивному впливу сприятливих погодних умов, очікується, що виробництво у 2023 році буде значно нижчим за п’ятирічний середній показник.

У Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії (Сполучене Королівство) після високого рівня 2022 року очікується, що виробництво пшениці помірно впаде до 14,4 мільйона тонн у 2023 році, оскільки очікуване зниження.

Туніс, значний дефіцит вологи в ґрунті серйозно знизив потенційну врожайність, а врожайність пшениці значно нижча за п’ятирічні середні показники.

У Південній півкулі триває посів пшениці 2023 року. В Австралії після двох

років чудових врожаїв пшениці виробництво пшениці може впасти приблизно на 10 мільйонів тонн у 2023 році через очікувану нестачу опадів, пов’язану з явищем Ель-Ніньо у другій половині 2023 року та можливим скороченням посівних площ. У Південній Америці очікується значне відновлення виробництва пшениці в Аргентині після ураженого посухою врожаю 2022 року. Це ґрунтується на поверненні до більшої кількості сприятливих дощів і збільшенні посівів на основі сприятливих цін виробників.

Торгівля, ймовірно, впаде в 2023/24 році порівняно з рекордом 2022/23 Прогнозується світова торгівля пшеницею в 2023/24 (липень/червень). Може впасти на 3,0 відсотка від рекордного рівня 2022/23, рівень впав до 194 мільйонів тонн. Здебільшого прогнозоване зниження відображає очікуваний менший імпорт Китаєм (материкова частина) та Європейським Союзом порівняно з їхніми рекордними закупівлями у 2022/23.

В Азії сукупний імпорт пшениці скоротиться другий сезон поспіль у 2023/24, щоб 101 мільйон тонн, що на 5,7% менше порівняно з 2022/23 роком. Очікується, що імпорт пшениці Китаєм (материкова частина) знизиться на 4,5 мільйона тонн, що компенсує основну частку падіння через невелике зростання внутрішнього виробництва та менше використання пшениці на корм тваринам. Очікується, що значні внутрішні поставки через відносно високі ручні запаси також зменшать закупівлі з боку Ісламської Республіки Іран і Туреччини.

Прогнозується, що в Європі імпорт пшениці в 2023/2024 роках впаде майже на 27 відсотків порівняно з рівнем 2022/23 років, що пояснюється різким падінням імпорту в Європейському Союзі. Після високого імпорту в 2022/23 рр., який відображав великі потоки з України через шляхи солідарності, очікується, що імпорт пшениці Європейським Союзом впаде на цілих 40 відсотків у 2023/24 р. до 6,3 млн тонн, а виробництво, як очікується, зросте в Європейського Союзу та зменшення в Україні внаслідок війни.

У Латинській Америці та Карибському басейні імпорт пшениці у 2023/24 роках прогнозується на рівні майже 23 мільйонів тонн, залишаючись майже стабільним порівняно з 2022/23 роками. Бразилія, як очікується, залишиться

найбільшим імпортером пшениці в регіоні, а обсяги закупівель дещо зростуть до 5,8 млн тонн через падіння виробництва. Прогнозується, що імпорт пшениці іншими основними імпортерами в регіоні, включаючи Еквадор, Чилі, Мексику та Перу.

В Африці загальний імпорт пшениці на континент зросте на 5,4 відсотка до 54,8 мільйона тонн. Найбільше зростання очікується в Єгипті для задоволення внутрішнього попиту та підтримки рівня запасів. Після скорочення імпорту Єгиптом у 2022/2023 роках, коли девальвація валюти та високий рівень боргу ускладнили імпорт пшениці за високими міжнародними цінами, очікування зниження міжнародних цін можуть сприяти відновленню імпорту пшениці в Єгипет у 2023/24 роках до 12 мільйонів тонн. утвердження країни як найбільшого імпортера пшениці у світі. Так само імпорт Нігерії може відновитися після падіння минулого сезону. Також очікується, що Алжир імпортуватиме більше, щоб компенсувати прогнозоване падіння виробництва, тоді як очікується, що імпорт Ефіопії та Судану дещо збільшиться для задоволення внутрішнього попиту.

Що стосується перспектив експорту на 2023/24 роки, то тенденції серед основних експортерів неоднозначні. Очікується, що після двох рекордних експортних сезонів поставки з Австралії скоротяться

на 28 відсотків у 2023/24 роках через скорочення поставок через прогнозоване скорочення виробництва. Відвантаження

з України, за прогнозами, впадуть другий сезон поспіль у 2023/24 на 32 відсотки внаслідок триваючого впливу війни. Хоча Чорне море

Зернова ініціатива була реалізована в липні 2022 року, що дозволило Україні транспортувати пшеницю зі своїх чорноморських портів, існували кілька логістичних проблем, які перешкоджали темпам поставок. Окрім затримок перевірки, на темпи поставок вплинула невизначеність щодо продовження ініціативи, коли її планують поновити. Прогнозується також, що виробництво пшениці в Україні скоротиться порівняно з минулим роком, що призведе до скорочення надлишку експорту. Обмежені внутрішні поставки та

неконкурентоспроможні ціни є причиною очікуваного 5-відсоткового падіння експорту зі Сполучених Штатів, досягнувши найнижчого рівня з 1971/72 років. Незважаючи на те, що він може дещо знизитися порівняно з минулим сезоном, прогнозується, що експорт Російської Федерації залишиться високим, досягаючи 45 мільйонів тонн і зберігаючи позицію країни як провідного світового експортера пшениці.

Навпаки, Аргентина, за прогнозами, збільшить продажі більш ніж удвічі в порівнянні зі спадом у 2022/23 роках завдяки очікуваному відновленню виробництва. Європейський Союз також збільшить свої продажі в 2023/24 на 9 відсотків, що відображає конкурентоспроможні ціни, великі пропозиції та меншу конкуренцію з боку України для задоволення сильного попиту з Африки, де Європейський Союз також має перевагу географічної близькості. Прогнозується також, що експорт Канади дещо зросте завдяки значному експортному надлишку..

РОЗДІЛ 2
СУЧАСНИЙ СТАН РИНКУ ПРОДОВОЛЬСТВА В УМОВАХ ВІЙНИ

2.1. Поведінка суб’єктів ринку в умовах скорочення постачання

Основна частина очікуваного скорочення глобальних запасів пшениці в порівнянні з минулим роком зосереджена в Російській Федерації, де запаси скоротяться на 24 відсотки через очікування падіння виробництва та другий сезон поспіль рекордно високого експорту. Також очікується скорочення запасів у Сполучених Штатах, яке досягне найнижчого рівня за 16 років після послідовних врожаїв, нижчих за середній, і в Казахстані через прогнозоване падіння виробництва.

Компенсуючи деякі з цих скорочень, запаси пшениці мають піднятися вище початкового рівня як у Китаї (материкова частина), так і в Індії з очікуваним збільшенням виробництва. В Індії офіційна планова ціль закупівель у 34,15 мільйона тонн на 2023/24 маркетинговий рік також вказує на очікуване

збільшення офіційних запасів від багаторічного мінімуму, досягнутого минулого сезону

За поточних прогнозованих рівнів співвідношення світових запасів пшениці до використання в 2023/24 році становитиме 38,9 відсотка, що нижче рекордного рівня в 39,8 відсотка, досягнутого в 2022/23 році, але це все ще третій найвищий рівень з 1982/83 років. Очікується, що відношення кінцевих запасів пшениці до повного зникнення (визначається як внутрішнє використання плюс експорт), яке вважається кращим показником глобальної наявності, знизиться з 19,1 відсотка в 2022/23 до 17,7 відсотка в 2023/24. . За винятком Аргентини та Канади, де перенесені запаси дещо зростуть, запаси всіх інших великих експортерів, як очікується, скоротяться в 2023/24, особливо в Російській Федерації.

Ціни впали з рекордного рівня, досягнутого в 2022 році. Після досягнення рекордного рівня в 2022 році після зривів, спричинених війною в Україні, міжнародні ціни на фуражне зерно впали до рівня довоєнного 2021 року. Ціни швидко впали після відновлення чорноморських портів України в рамках Чорноморської зернової ініціативи (BSGI) у липні 2022 року, перш ніж залишатися загалом стабільними для 2022 року, за винятком короткочасних періодичних збільшень, здебільшого викликаних невизначеністю.

У 2023 році міжнародні ціни на фуражне зерно знову знизилися, впавши на 9 відсотків у період з січня по травень 2023 року, в основному відображаючи вищу сезонну доступність із початком збору врожаю кукурудзи в Південній Америці, очікуваним рекордним урожаєм кукурудзи в Бразилії та очікуваним більшим урожаєм у Сполучених Штатах. Штати Америки (Сполучені Штати), що вказує на ймовірне відновлення глобальних поставок у 2023/24. До травня 2023 року міжнародні ціни на фуражне зерно були на 28 відсотків нижчими за рівень травня 2022 року.

Перспективи покращення експортних можливостей у сезоні 2023/24 рр., здебільшого підкріплені очікуваними більшими врожаями кукурудзи в Бразилії та Сполучених Штатах, також нещодавно вплинули на ф’ючерсні ціни. Ф’ючерси на кукурудзу Чиказької торговельної біржі (CBOT) із поставкою в грудні 2023 року,

який є базовим місяцем поставки нового врожаю в США, становили в травні в середньому 206 доларів США за тонну, що на 12 відсотків менше, ніж у січні 2023 року. Проте висока волатильність ф’ючерсів на кукурудзу вказує на те, що загальний більш м’який прогноз поєднується з підвищеною вразливістю на ринку. Більш детальний аналіз ф’ючерсних ринків можна знайти в розділі «Ринкові індикатори» цього звіту.

Перший прогноз ФАО щодо глобального виробництва фуражних зерен у 2023 році становить 1 513 мільйонів тон, що передбачає зростання на 3 відсотки в порівнянні з минулим роком, причому основна частина зростання пов’язана з очікуваним зростанням виробництва кукурудзи.

Світове виробництво кукурудзи прогнозується на рівні 1 212 мільйонів тонн у 2023 році, що на 4,2 відсотка вище рівня попереднього року та на рівні з рекордним показником у 2021 році. У Північній Америці, де зосереджено значну частину світового зростання, очікується, що Сполучені Штати зібрати рекордний урожай кукурудзи в 2023 році на рівні 387,8 млн тонн, що на 11,2 відсотка більше, ніж у минулому році. Зростання в першу чергу залежить від очікуваного значного збільшення посівів, підкріпленого хорошими перспективами прибутку, на тлі зниження цін на сировину та позитивного прогнозу врожайності. У Канаді, в основному через скорочення посівів, прогнозується, що виробництво кукурудзи в 2023 році знизиться до майже середнього рівня в 13,9 млн тон.

В Європі наслідки війни в Україні, включаючи значні фінансові обмеження в секторі та серйозні збої в матеріально-технічному забезпеченні, вказують на подальшу значну скоротити до площі кукурудзи в 2023 році. Оскільки врожайність також, ймовірно, зменшиться, що відображає обмежене використання вхідних ресурсів, прогнозується значно нижче середнього показника за останні п’ять років. У Російській Федерації передбачається невелике зростання посівів, що повинно сприяти збільшенню виробництва кукурудзи в 2023 році до рівня трохи вище середнього за п'ять років. У Європейському Союзі прогноз виробництва кукурудзи в 2023 році оцінюється на рівні 64,6 мільйона тонн, що на 24 відсотки більше порівняно зі скороченим виробництвом,

отриманим минулого року, але все ще нижче середнього рівня. Прогнозований відскок відображає ймовірне збільшення врожайності, підкріплене нещодавніми рясними дощами, хоча сильні зливи також призвели до затримки посіву та можуть стримати посівну площу. Прогнозується, що виробництво кукурудзи в Південній Америці в Бразилії поб'є останні рекорди, досягнувши історичного максимуму в 126 мільйонів тонн у 2023 році. Це очікування значною мірою ґрунтується на збільшенні посівів кукурудзи завдяки сильним ціновим стимулам, стимульованим потужним внутрішнім і міжнародним зростанням. попит. Очікується, що врожайність буде вище середньої, незважаючи на попередні побоювання щодо спекотної та сухої погоди протягом незначного першого сезону. Навпаки, очікується, що виробництво кукурудзи в Аргентині різко впаде до 41 мільйона тон у 2023 році, що значно менше середнього показника за п'ять років, через суворі сухі погодні умови.

В Африці посів кукурудзи 2023 року розпочато у Східній та Західній Африці, а в Південній Африці збирають урожай. У Південній Африці, провідному виробнику на континенті, урожай кукурудзи оцінюється на рівні 16,5 мільйонів тонн, що є третім найвищим рівнем за всю історію і трохи перевищує минулорічний урожай. Це очікування ґрунтується на хороших перспективах урожайності, які, як очікується, компенсують наслідки скорочення посівів на тлі великих внутрішніх поставок і високих витрат на виробництво в 2022 році. У сусідніх країнах Південної Африки несприятлива погода, включаючи циклони та дефіцит опадів, обмежила виробництво. перспективи; однак у кількох країнах, ймовірно, у 2023 році все ще буде зареєстровано зростання врожаю після врожаю, який постраждав від посухи у 2022 році.

В Азії виробництво кукурудзи в Китаї (материкова частина) у 2023 році прогнозується на рівні вище середнього в 281 мільйон тонн, що є помірним зростанням на річній основі. Прогнозується помірне зростання виробництва в більшості інших ключових країн-виробників Азії.

У 2023 році світове виробництво сорго оцінюється на рівні 60,2 мільйона тонн, що на 6,3 відсотка більше, ніж у минулому році. Цей прогноз майже

повністю відображає прогнозне збільшення виробництва в Сполучених Штатах, де врожайність відновиться після посухи в 2022 році.

Очікується, що світове виробництво ячменю впаде на 4,3 відсотка до 145,9 мільйона тонн у 2023 році. Основна частина цього падіння пов'язана з двома ключовими виробниками, Австралією та Російською Федерацією, де, як очікується, врожайність знизиться після максимумів, досягнутих у 2022 році. очікуване зниження врожайності буде особливо помітним в Австралії, де очікується дефіцит опадів через неминуче повернення погодного явища Ель-Ніньо.

Також прогнозується значне зниження виробництва ячменю в Туреччині, причому врожайність знизиться після рівня, що значно перевищує середній у 2022 році. Світова торгівля грубим зерном трохи зросте в 2023/24 рр. Перший прогноз ФАО щодо світової торгівлі грубим зерном у 2023 р./ 24 (липень/червень) прив'язаний до 221 мільйона тонн, що на 1,4% більше, ніж у 2022/23. Прогнозується значне зростання світової торгівлі сорго, у той час як світова торгівля кукурудзою зростатиме незначно, а торгівля ячменем, як очікується, залишиться близькою до рівня минулого сезону.

Очікується, що світова торгівля сорго зросте на 31 відсоток і досягне 9,5 мільйонів тонн у 2023/24. Прогнозований приріст є результатом відновлення поставок із Сполучених Штатів, що підкріплюється очікуваним відновленням виробництва після низького обсягу виробництва минулого сезону. Що стосується імпорту, очікується, що Китай (материкова частина) закупить більші обсяги, щоб задовольнити попит на корми, що підтримує вищі торговельні очікування.

Світова торгівля кукурудзою в 2023/40 (липень/червень) оцінюється на рівні 179 мільйонів тонн, що на 0,5% більше, ніж у 2022/23. В Азії вищий попит на кукурудзу в кормових раціонах і нижчі міжнародні ціни на кукурудзу порівняно з внутрішніми цінами зумовлюють очікування збільшення імпорту кукурудзи Китаєм (материкова частина) на 11 відсотків, досягнувши 20 мільйонів тонн. Закупівлі в Ісламській Республіці Іран, Японії, Республіці Корея та Таїланді, за прогнозами, відновляться від знижених рівнів 2022/23 років, підтримується

нижчими міжнародними цінами на кукурудзу. Разом із прогнозованим збільшенням імпорту Туреччиною для компенсації зниження внутрішнього виробництва, ці збільшення сприяють збільшенню загального імпорту кукурудзи в Азію на 7 відсотків до 95 мільйонів тонн у 2034/24. Також прогнозується, що загальний імпорт кукурудзи в Африці зросте на 5 відсотків до 20 мільйонів тонн, що відображає відновлення закупівель Єгиптом із зниження рівня в 2022/23. Подібним чином очікується, що в Латинській Америці та Карибському басейні сукупний імпорт кукурудзи зросте на 3 відсотки в 2023/24 роках на фоні збільшення закупівель Мексикою, найбільшим імпортером регіону, після прогнозованого скорочення виробництва та низьких залишкових запасів з 2022 року/ 23. Частково компенсуючи це зростання, імпорт до Європи впаде на 26 відсотків, що пояснюється очікуваним падінням в імпорті Європейського Союзу, що підтримується хорошими перспективами виробництва, з його підвищеного рівня в 2022/23, щоб компенсувати скорочення виробництва минулого року.

Що стосується експорту кукурудзи, то перспективи для основних постачальників відрізняються. Найбільше зростання продажів прогнозується для Сполучених Штатів, де збільшення внутрішнього виробництва може підштовхнути експорт на 13 відсотків до 53 мільйонів тонн, потенційно відновивши позицію провідного світового експортера кукурудзи після Бразилії у 2022/23 роках. . Також очікується, що поставки з Бразилії зростуть на 3 відсотки в 2023/24 рр., досягнувши 50 мільйонів тонн, що стане другим поспіль рекордним сезоном продажів, підкріпленим послідовними рекордними врожаями. Навпаки, падіння виробництва обмежує продажі в Аргентині в 2023/24 році до 28,5 мільйонів тонн, що становить 3-відсоткове зниження порівняно з 2022/23 роками. Також прогнозується, що експорт України в 2023/24 роках впаде до 23 мільйонів тонн, тобто на 10 відсотків, що відображає значний вплив війни на експортну логістику та внутрішнє виробництво.

Згідно з оцінкою торгівлі на сезон 2022/23, прогноз ФАО щодо світової торгівлі ячменем (за винятком солоду) у 2023/24 прив’язаний до 29 мільйонів тонн. Очікується, що високий попит на корми збільшить імпорт Китаєм

(материкова частина) у 2023/24 рр. на 2 мільйони тонн. У Європейському Союзі великі пропозиції – після року підвищених закупівель і очікуваного збільшення виробництва – спостерігаються як скорочення імпорту та водночас збільшення експорту. Навпаки, продажі в Австралії можуть скоротитися через очікуване скорочення виробництва в країні.

Загальне використання грубого зерна відновиться в 2023/24. Прогнозується, що світове використання грубого зерна в 2023/24 досягне 1 503 мільйонів тонн, що на 1,7 відсотка вище, ніж у 2022/23, але все ще трохи нижче рекордного рівня 2021/22. Основною рушійною силою відновлення є прогнозоване зростання споживання грубого зерна на 2,3 відсотка, яке досягне 875 мільйонів тонн. Очікується, що споживання кукурудзи на фураж перевищить рівень 2022/23 років на 2,6% і досягне 711 мільйонів тонн. Після значного спаду минулого сезону, коли внутрішні пропозиції були обмежені, а ціни були високими, більш високий обсяг виробництва та нижчі очікувані ціни сприяють значному відскоку (7 відсотків) використання кукурудзи на корм у Сполучених Штатах у 2023/24. Нижчі ціни на кукурудзу, особливо імпортовану порівняно з внутрішньою, порівняно з іншими зерновими культурами підкріплюють перспективи 3-відсоткового збільшення кукурудзи, яка використовується на корм у Китаї (материкова частина). У Бразилії також очікується значне зростання (7 відсотків) споживання кукурудзи на корм, що сприятиме великим внутрішнім поставкам і значному попиту з боку тваринницького сектора, а також менше (2 відсотки) збільшення, яке очікується в Європейському Союзі. Очікується, що світове споживання грубих зерен у 2023/24 роках зросте на 0,8 відсотка порівняно з 2022/23 роками до 230 мільйонів тонн. На поточному прогнозованому рівні споживання грубого зерна в харчових продуктах становить близько 15 відсотків від загального споживання. Споживання кукурудзи, на яку припадає найбільша частка, за прогнозами, зросте на 0,8 відсотка в 2023/24 році до 149 мільйонів тонн, причому найбільше зростання очікується в Африці та Азії, тоді як найвище споживання на душу населення продовжує спостерігатися в Центральній Америці. і Карибського басейну. Також прогнозується, що споживання ячменю в

харчових продуктах зросте на 1,2 відсотка в 2023/24 рр. і досягне 8 мільйонів тонн, головним чином завдяки більшому споживанню в Індії. Подібним чином прогнозується, що споживання сорго в харчових продуктах зросте на 0,6 відсотка в 2023/24 році до 30 мільйонів тонн, що пояснюється прогнозованим більшим споживанням у кількох африканських країнах і Європейському Союзі.

Прогнозується, що промислове використання фуражного зерна зросте на 0,9 відсотка в 2023/24 році, в основному завдяки прогнозованому зростанню промислового використання кукурудзи на 1,0 відсотка. Збільшення пояснюється більшим використанням кукурудзи для отримання етанолу в Сполучених Штатах, де очікується, що споживання бензину та рівень включення етанолу зросте, а також у Бразилії, враховуючи значні запаси кукурудзи.

Світові запаси грубого зерна відновляться у 2023/24. Після скорочення у 2022/23 роках світові запаси фуражного зерна, за прогнозами, відновляться у 2023/24 роках із збільшенням на 3,9 відсотка порівняно з початковим рівнем, досягнувши 366 мільйонів тон до кінця сезону в 2024 році. Враховуючи прогнозоване зростання як світових запасів, так і використання, співвідношення світових запасів до використання грубого зерна в 2023/24 роках, ймовірно, залишиться на рівні 2022/23 років, збільшившись лише незначно (0,1 відсотка).), з 23,5 відсотка до 23,6 відсотка. Відношення кінцевих запасів основних експортерів до їх повного зникнення (визначається як внутрішнє використання плюс експорт), ймовірно, зросте з 13,0 відсотків у 2022/23 до 14,5 відсотків у 2023/24, що вказує на збільшення доступності з глобальної точки зору. Однак це збільшення значною мірою відображає прогнозне збільшення рівня запасів у Сполучених Штатах (до 20,9 млн тон).

Майже все очікуване збільшення світових запасів грубого зерна було б пов’язане зі збільшенням запасів кукурудзи, які, як очікується, зростуть на 4,6 відсотка порівняно з початковим рівнем до 302 мільйонів тонн, що є частковим відскоком після їх падіння минулого сезону. Запаси кукурудзи в Сполучених Штатах, що складають основну частину збільшення, мають зрости

57 відсотків до 56 мільйонів тонн у 2023/24, після того, як протягом останніх

трьох сезонів поспіль він залишався на низькому рівні в результаті очікуваного зростання виробництва. Вважається, що зростання внутрішнього виробництва також збільшує запаси кукурудзи в Бразилії, Європейському Союзі, Російській Федерації та Сербії та Чорногорії. Ці збільшення переважають очікуване скорочення запасів кукурудзи в Аргентині, Китаї (материкова частина) та Україні.

Серед інших основних фуражних зерен, прогнозується, що світові запаси ячменю також зростуть у 2023/24 рр., збільшившись на 3,4 відсотка порівняно з початковим рівнем до 35 мільйонів тонн. Очікується зростання запасів ячменю в Європейському Союзі на тлі цього прогнозованого збільшення внаслідок дещо більшого виробництва на тлі зниження споживання в 2023/24 роках у поєднанні з підвищеним рівнем імпорту в 2022/23 та 2023/24 роках. Менше збільшення запасів ячменю очікується в Казахстані та Сполучених Штатах. Навпаки, світові запаси сорго можуть впасти на 4,4 відсотка до 6,5 мільйонів тонн. Найбільше падіння спостерігається в Європейському Союзі через те, що споживання переважає над виробництвом, і в Судані внаслідок очікуваного меншого внутрішнього виробництва.

Після зростання протягом більшої частини 2022 року міжнародні ціни на рис залишалися на висхідній траєкторії в 2023 році, як це відображено в Індексі цін на весь рис ФАО, який зріс на 7,5 відсотка з кінця 2022 року до 127,8 пункту в травні 2023 року, найвищого рівня з жовтня 2011. Котирування Indica та Aromatic стали ініціаторами цього зростання, піднявшись відповідно на 9,5 і 7,0 відсотка з початку 2023 року. На це зростання вплинула комбінація факторів попиту та пропозиції. Що стосується попиту, ціни отримали підтримку від активних закупівель азіатськими покупцями, що часто є наслідком спроб громадськості утримати внутрішні ціни під контролем та/або відновити резерви. У Пакистані напередодні збору врожаю пшениці місцевий попит на рис також був високим. У той же час доступність для експорту в деяких великих постачальників скоротилася через перебої у виробництві в 2022/23 роках через погану погоду та/або різке зростання витрат на виробництво. В Індії, де білий рис Indica залишався обкладеним 20-відсотковим експортним податком, подальша

підтримка була забезпечена незмінно високими державними закупівлями на внутрішньому ринку, незважаючи на скорочення його основної продукції рослинництва. Зовсім недавно занепокоєння з приводу потенційних наслідків.

2.2. Вплив природних умов на ринок продовольства

Феномен Ель-Ніньо, як правило, посилював зростання цін. Однак стійкість не поширилася на всі сегменти ринку рису. Після досягнення історичних максимумів у січні 2023 року котирування Japonica знизилися на 7,5 відсотка через низький інтерес до купівлі, надходження свіжозібраного врожаю до В'єтнаму та очікування відновлення каліфорнійського виробництва Calrose. Відтоді ціни на клей також впали на 4,8 відсотка до кінця 2022 року, пригнічений слабким попитом, особливо з Китаю.

Спостерігається відновлення виробництва, але погодні умови залишаються невизначеними позитивними стимулами, надані загалом вищими цінами виробників, зниженням витрат на добрива та продовженням заходів державної допомоги, прогнозується, що світове виробництво рису складе 523,5 млн тонн (на базі помелу) у 2023/24. Це означало б зростання на 1,3 відсотка порівняно зі зниженим рівнем у 2022/23 рр., водночас демонструючи порівняно помірне зростання виробництва.

На перспективи глобального виробництва сильно впливають очікувані події в Азії, світовій рисовій житниці. Із загальним прогнозованим урожаєм у 471,5 мільйона тонн азіатське виробництво в 2023/24 роках може закінчитися на 1,0 відсоток вище рівня 2022/23 років, але все ще буде дещо нижче історичного максимуму 2021/22 років. Дійсно, докази хороших результатів вже з'являється там, де сезон є більш розвиненим, наприклад, у Бангладеш та Індонезії, де посіви розширилися, і в Шрі-Ланці, де доступність сечовини та доступ до неї покращилися. Це збільшує очікування щодо розширення виробництва в Камбоджі, Лаоській Народно-Демократичній Республіці, М'янмі та Таїланді.

Однак у той же час залишається багато невизначеностей щодо допоміжних

культур, які зараз висаджуються вздовж і на південь від екватора, а також щодо основних культур, які висівають у Північній півкулі. Ця невизначеність в основному пов’язана з погодними умовами, враховуючи високу ймовірність виникнення явища Ель-Ніньо під час літа в Північній півкулі та його зв'язок із зменшенням кількості опадів у частинах Південної та Південно-Східної Азії. В Індії, однак, очікування дефіциту видобутку через це явище пом’якшується загалом понад середніми запасами води в основних водосховищах, які забезпечуються рясними передмусонними дощами, а також прогнозами, які передбачають супутню появу диполя в Індійському океані з його позитивним впливом на продуктивність мусонів. Якщо це буде реалізовано, це може допомогти Індії щоб відтворити рекордні результати виробництва 2022/23.

Повернення до більш нормальних температур, порівняно з умовами спеки минулого року, також може сприяти відновленню виробництва в Китаї (материкова частина), де, однак, темпи зростання виробництва можуть бути обмежені конкуренцією з іншими культурами, враховуючи поточні зусилля для збільшення виробництва олійних культур в країні. Після жахливих результатів, зареєстрованих минулого сезону, прогнозується також відновлення виробництва в Пакистані та Шрі-Ланці. І це навіть якщо послідовні сезони скорочення внесення калійних і фосфорних добрив стримають відновлення врожаю на Шрі-Ланці, а високі ціни на електроенергію та паливо можуть перешкодити повному зростанню посівів у Пакистані. Натомість прогноз є негативним для Афганістану, Іраку, Ісламської Республіки Іран і Туреччини, де брак води для зрошення може призвести до зниження виробництва, у Республіці Корея та Японії, де очікується низька цінова перспектива для стримування посівів, а також у Непалі, де прогнози можливого дефіциту опадів у частинах очікуваного виходу хмари Терай.

Перспективи виробництва є позитивними для Африки, де загальний урожай може зрости на 5,3 відсотка в 2023/24 рр. і досягти нового піку в 25,8 млн тонн, підкріпленого очікуваним розширенням, а саме в Єгипті, Гані, Мадагаскарі, Малі, Нігерії, Сенегалі та Сьєррі. Леоне. Прогноз передбачає нормальне кліматичне розгортання літа в Північній півкулі в регіоні, що може допомогти запобігти

збиткам від повеней, подібних до тих, які зазнали минулого сезону в Чаді, Малі та Нігерії, серед інших, а також дозволить виробникам реагувати на загалом високі ціни шляхом розширення насаджень. Уряди, ймовірно, нададуть додаткову підтримку, часто через програми самозабезпечення, які надають ресурси для виробників і прагнуть розширити охоплення зрошенням. Проте у випадку Єгипту очікується, що розширення площ буде обмежено такими ж привабливими цінами на конкуруючі культури, включаючи кукурудзу, тоді як уряд продовжує вживати заходів щодо збереження дефіцитних водних ресурсів шляхом обмеження посівів. У Сахелі багато що також залежатиме від переважаючої ситуації з безпекою та від того, чи зможуть фермери отримати доступ до полів, виробничих ресурсів і ринків. Особливо це стосується Малі, де виробництво залишалося нижче нормального рівня протягом двох сезонів поспіль через незахищеність важливих центральних виробництв області.

Очікування більш скромні у східних частинах континенту, де третій поспіль сезон дефіциту опадів під впливом явища Ла-Нінья, яке зараз розсіялося, перешкоджає видобутку. Сюди входить Об’єднана Республіка Танзанія, де, однак, дещо покращилася кількість опадів з березня, що може забезпечити часткове відновлення після скорочення врожаю 2022/23.

Виробництво в Латинській Америці та Карибському басейні прогнозується на рівні 17,7 млн тонн у 2023/24 роках, що означає друге поспіль скорочення, що на 2,2% менше, ніж у минулому році. Значна частина цього падіння припадає на Аргентину та Бразилію, де посіви та врожайність постраждали через посушливість, пов’язану з феноменом Ла-Нінья, який тривав протягом більшої частини періоду вирощування сільськогосподарських культур 2023/24. Однак для виробників з Центральної Америки та Карибського басейну, які збираються або перебувають у процесі посадки своїх основних культур 2023/24 років, ймовірна поява явища Ель-Ніньо з пов’язаними з ним пригніченими дощами також погіршує перспективи. Дійсно, на тлі непостійних дощів та/або обмежень прибутковості, які часто пов’язані з конкуренцією з імпортом і постійно високими витратами на виробництво, лише кілька країн-виробників у регіоні, ймовірно,

побачать збільшення виробництва у 2023/24 рр., а саме Болівія, Чилі, Гайана, Нікарагуа та особливо в Колумбії та Парагваї. У Парагваї, незважаючи на деякі затримки посіву, більші запаси води та позитивні перспективи цін, як очікується, збільшать виробництво країни на 37,6 відсотка вище результату, який постраждав від посухи 2022/23 років, до 830 000 тонн, тоді як прогнозується, що врожай у Колумбії становитиме 6,9 відсотка, зростання цін до 1,9 млн. тонн.

У Північній Америці виробництво в Сполучених Штатах Америки у 2023/24 роках, за прогнозами, відновиться на 20,2 відсотка в річному обчисленні до 6,1 мільйона тонн, оскільки підвищення рентабельності заохочує фермерів повертати площі під довгозерні сорти та полегшує умови посухи в Каліфорнія дозволяє посадкам японіки в штаті повернутися ближче до рівня 2021/22. Прогнозується, що в Європі виробництво в Російській Федерації зросте на 15,9 відсотка до 0,7 мільйона тонн на тлі очікувань менших втрат у основному регіоні вирощування порівняно з тими, що були зареєстровані минулого року в результаті обвалення важливої зрошувальної дамби.

У той же час, однак, тривала посушливість напередодні посіву тримала доступність води для зрошення в найбільших виробниках рису в Європейському Союзі, Італії та Іспанії, дуже обмеженою, що перешкоджало фермерам реагувати на високі ціни на Japonica шляхом розширення посівів. Очікується, що це призведе до падіння виробництва в Європейському Союзі на 1,8 відсотка нижче вже скороченого результату 2022/23 до 1,2 мільйона тонн. В Австралії, провідній країні-виробнику в Океанії, достатні запаси води для зрошення та високі прибутки віщували хороший сезон. Проте невчасні дощі під час посіву завадили аграріям повністю реалізувати свої плани посіву та вивели частину посівів за межі оптимального посівного вікна. У результаті, і хоча все ще залишається майже в десять разів вищим, ніж через скорочення врожаю 2020/21 через посуху виробництво в Австралії може впасти на 27,8 відсотка нижче хорошого результату 2022/23 до 333 000 тонн.

Обмеження експортних поставок і вищі витрати на імпорт призведуть до зниження міжнародної торгівлі в 2023 році. Прогнозується, що міжнародна

торгівля рисом скоротиться вперше за чотири роки в 2023 році (січень-грудень), досягнувши рекордного рівня в 56,0 мільйонів тонн у 2023 році.

Очікується, що Азія, головний пункт призначення глобальних потоків рису, отримає майже половину цього обсягу, або близько 25,6 млн тонн, що на 4,7 відсотка менше, ніж максимум 2022 року. Передбачається, що на Китай (материкова частина) припаде велика частка цього скорочення, причому очікується, що закупівлі впадуть на 1,1 мільйона тонн до 5,0 мільйона тонн, оскільки очікується, що скорочення експортної доступності повністю подрібненого рису та відповідне підвищення цін призведуть до того, що імпортований подрібнений рис призведе до зниження. менш привабливий інгредієнт корму для тварин у країні. Вважається, що закупівлі В'єтнаму падають за подібних обставин. Прогнозується також, що достатні місцеві поставки дозволять Філіппінам скоротити імпорт із рекордно високих значень, зареєстрованих у 2022 році, тоді як очікується, що на імпорт Бангладеш і Шрі-Ланки вплине тривала слабкість їхніх місцевих валют. З іншого боку, зіткнувшись із високими внутрішніми цінами на рис або ширшим інфляційним тиском, деякі уряди продовжують вживати заходів для сприяння надходженню рису з-за кордону шляхом пільг з мита або імпорту державного сектора, таким чином, ймовірно, сприяючи збереженню загальних закупівель в Азії у 2023 році. це особливо помітно у випадку Індонезії, імпорт якої, ймовірно, зросте до п’ятирічного максимуму, а також Туреччини, Бангладеш, Іраку та Ісламської Республіки Іран, де закупівлі рису в 2023 році залишаться стабільними за історичними даними стандартами.

Через високі внутрішні ціни на рис і збої у виробництві, викликані погодними умовами, деякі уряди в Африці також вжили заходів для полегшення імпорту. Це було у випадку Гвінеї-Бісау, Кенії та Об’єднаної Республіки Танзанія, де очікується, що такі заходи сприятимуть розширенню імпорту. Збільшення попиту також очікується для Ліберії, Мавританії та Нігерії. Однак у той же час Єгипет, Ефіопія, Гана та Сьєрра-Леоне можуть спостерігати обмеження імпорту через вищі міжнародні ціни, знецінення валюти по відношенню до долара США

та вищі витрати на фінансування імпорту, додаючи до перебоїв у торгівлі повністю подрібненим рисом, який також може скоротити поставки, зокрема, до Сенегалу. У результаті 2023 партії в Африку в сукупності можуть впасти на 5,3 відсотка нижче рівня 2022 року до 17,7 мільйонів тон.

В інших країнах очікування щодо скорочення закупівель битого рису також відстають від прогнозованого падіння імпорту в Європейському Союзі та Сполучених Штатах Америки, причому очікуване відновлення місцевого виробництва Calrose також сприятиме скороченню імпорту в останніх. Серед різних регіонів очікується, що лише Латинська Америка та Карибський басейн імпортуватимуть більше у 2023 році. Справді, Бразилії, Мексиці, Панамі та Перу може знадобитися збільшити імпорт, щоб компенсувати дефіцит виробництва, компенсуючи прогнозовані скорочення, а саме у Венесуелі через більшу достатньо місцевої доступності та на Гаїті, де проблеми з безпекою та слабкість гурду можуть продовжувати впливати на покупки.

Що стосується експорту, очікується, що експорт рису у різних міжнародних постачальників, включаючи Аргентину, Бразилію, Російську Федерацію, Сполучені Штати Америки та особливо Пакистан, у 2023 році буде перешкоджати обмеженню поставок, спричиненому скороченням виробництва. Сильний місцевий попит і макроекономічні обмеження можуть посилити обмеження пропозиції в Пакистані, а також обмежити зростання експорту в М’янмі, де з минулого року діють суворі вимоги щодо перерахунку доходів від експорту в к’ят. Очікується, що відмова Індії від розбитого експортного ринку після заборони у вересні 2022 року на поставки повністю подрібненого рису призведе до скорочення, знизивши загальні поставки в країну на 7,9 відсотка нижче рівня 2022 року до 20,4 мільйона тонн. Однак на цьому рівні індійські поставки все ще значно перевищуватимуть рівень до 2021 року, оскільки, незважаючи на відсутність дефіциту місцевих поставок, індійські експортні ціни на неповністю подрібнений рис залишаються конкурентоспроможними порівняно з іншими країнами походження, а уряд Індії схвалив різні пом’якшення порушеної заборони на експорт і експортних податків, які він запровадив минулого року. Вважається,

що Австралія, Камбоджа, Гайана, Таїланд і В’єтнам розраховують на достатні поставки, щоб збільшити поставки в 2023 році або зберегти їх на загальному високому рівні, як очікується в Парагваї та Уругваї.

Постійне скорочення використання рису для годування тварин, щоб запобігти зростанню загального використання рису. Попередні перспективи на 2023/24 рр. вказують на поміркованість використання рису у світі, оскільки розширення споживання в харчових продуктах може бути значною мірою компенсовано скороченням непродовольчого використання, зокрема на корм тваринам. У результаті глобальне споживання рису може залишитися на рівні 520,1 мільйона тонн (на меленій основі), що лише на 0,1 відсотка вище рівня 2022/23. Незважаючи на те, що традиційно припадає невелика частка загального використання рису, використання рису для годування тварин стало важливим фактором використання рису між 2020/21 та 2021/22 роками, оскільки велика доступність рису в контексті високих цін на альтернативні корми

рис, а саме дроблений рис, привабливий кормовий інгредієнт. Ця тенденція була частково змінена у 2022/23 рр., коли обмеження експортної доступності зерна та зниження міжнародних цін на зерно призвели до скорочення споживання кормів. За винятком серйозних збоїв, ця тенденція, як очікується, збережеться протягом 2023/24 років, що може знизити загальні обсяги рису, призначеного для непродовольчого використання, на 2,2 відсотка до 95,2 мільйона тонн.1 Очікування більш життєрадісні щодо харчового використання. На тлі перспектив загалом великої кількості поставок у новому сезоні, що може сприяти зниженню внутрішніх цін на рис у різних країнах, споживання продовольства в більшості регіонів уважно стежить за прогнозованим зростанням населення або перевищує його. Це може призвести до загального обсягу споживання харчових продуктів у 424,8 мільйона тонн у 2023/24, що на 0,6 відсотка більше, ніж у минулому році. Однак, враховуючи, що основна частина світового споживання рису в новому сезоні відбудеться лише в кінці 2023 року і навіть у 2024 році, багато чого, ймовірно, залежатиме від економічного контексту, який панував на той час, а також від політики уряду. Дійсно, послаблення інфляційного тиску та покращення

перспектив економічного зростання можуть спонукати деякі уряди, особливо в Азії, до згортання схеми розподілу продуктів харчування, які вони запровадили з початку пандемії COVID-19 і які були додатково посилені минулого року в контексті високих цін на зерно. Це, у поєднанні зі дедалі меншими поставками в Латинській Америці та Карибському басейні, може призвести до того, що глобальне споживання їжі на душу населення дещо знизиться з 53,0 кг у 2022/23 до 52,8 кг у 2023/24.

Окрім обсягів, призначених для годування тварин, нехарчове використання включає насіння. Світові запаси рису відновлюються до історичного максимуму. За прогнозами глобальне виробництво рису перевищить очікуване використання у 2023/24 р., світові запаси рису на кінець 2023 р./ Очікується, що за 24 маркетингові сезони обсяги виростуть на 1,8% до 198,3 млн тонн. У разі підтвердження це буде рекордно високим показником за весь час, якого буде достатньо для покриття прогнозованого глобального споживання протягом 4,5 місяців.

Очікується, що країни-експортери рису сприятимуть прогнозованому відскоку перенесених залишків рису, підвищивши їхні сукупні запаси на 3,2 відсотка в річному обчисленні до піку 66,7 млн. тонн. Значна частина цього збільшення може бути приписана Індії, де ще один рясний урожай і згортання екстраординарного розподілу рису понад рівні, зазвичай передбачені Законом про національну продовольчу безпеку, можуть призвести до зростання запасів на 4,0 відсотка в річному обчисленні до 44,5 мільйонів. тонн. Відновлення видобутку також може дозволити Пакистану та Сполученим Штатам Америки відновити свої запаси, причому ще одне накопичення також має місце в Таїланді, тоді як запаси у В’єтнамі, як очікується, незначно зміняться. Навпаки, Австралії, Камбоджі, М’янмі та Уругваю, можливо, доведеться використати свої запаси для задоволення очікуваних потреб у споживанні та експорті, причому очікується, що постраждалий від посухи врожай призведе до значного скорочення в Бразилії, у той час як запаси в Аргентині залишаться низькими. Виходячи з цих тенденцій, співвідношення запасів до зникнення3 у п’яти основних експортерів може

сягнути 30,6 відсотка в 2023/24 році порівняно з 29,5 відсотка в 2022/23 році.

Прогнозується, що країни-імпортери рису також збільшать розмір своїх запасів, хоча й більш помірними темпами на 1,1 відсотка, до 131,6 мільйона тонн. У цій групі після послідовних сезонів скорочення резервів Китай (материкова частина) та Індонезія можуть спостерігати збільшення своїх перенесених резервів. Це навіть якщо в Китаї (материкова частина) рівень поповнення запасів може бути пом'якшений стриманими темпами зростання виробництва, передбаченими на сезон, тоді як в Індонезії більша частина прогнозованого збільшення відображатиме відновлення державних резервів через збільшення внутрішніх закупівель та імпорту. Серед інших традиційних імпортерів Ірак, Республіка Корея, Малайзія, Непал, Нігерія та Філіппіни, як очікується, збільшують свої запаси наприкінці відповідних сезонів, тоді як запаси можуть скоротитися в Бангладеш, Японії та Шрі-Ланці.

Міжнародні ціни на насіння олійних культур і продукти з них впали з рекордно високих значень, зареєстрованих у 2022 році. Після досягнення історичних максимумів на початку 2022 року міжнародні ціни на насіння олійних культур і продукти з них впали в наступні місяці, головним чином через покращення світових поставок, що збіглося з нормуванням попиту. У травні 2023 року індекси цін ФАО на насіння олійних культур, олійне борошно та рослинні олії були відповідно на 33,2, 10,0 і 48,2 відсотка нижчими за рівень минулого року.

Зниження індексу цін на олійну культуру відбулося в основному через зниження котирувань сої, ріпаку та соняшнику. Міжнародні ціни на сою помітно впали з піку в середині 2022 року, а потім дрейфували у вузькому діапазоні до початку 2023 року. Окрім впливу врожаю. Майже весь обсяг олійних культур, зібраних у всьому світі, подрібнюють для отримання олії та жирів для харчування людини чи промислових цілей, а також для отримання макухи та шроту, які використовуються як інгредієнти кормів. Таким чином, замість того, щоб посилатися на насіння олійних культур, аналіз ринкової ситуації в основному проводиться з точки зору олії/жирів і макухи/шроту. Дані про виробництво олії та

шроту отримані з внутрішнього виробництва відповідних олійних культур у певний рік, тобто вони не відображають результат фактичного подрібнення олійних культур у певній країні та за певний період. Що стосується торгівлі насінням олійних культур, ситуації, коли насіння олійних культур виробляють в одній країні, а подрібнюють в іншій, відображаються в національних показниках споживання олії/шроту. Важливо зазначити, що дані про торгівлю олією (шротом) стосуються суми торгівлі олією (шротом) плюс олійний (шротовий) еквівалент насіння олійних культур. Подібним чином, показники запасів олії (шроту) відносяться до суми запасів олії (шроту) плюс тиск нафти в Сполучених Штатах Америки та низький глобальний імпортний попит. схема «соєвого долара», яка забезпечувала вигідні обмінні курси для виробників сої. З березня 2023 року світові ціни на сою ще більше знизилися, що підкріплюється перспективами рекордного врожаю в Бразилії, який з лишком компенсував би значно нижче виробництво в Аргентині. Тим часом міжнародні ціни на насіння ріпаку знижуються з травня 2022 року, в основному відображаючи великі глобальні пропозиції, пов’язані з рясним виробництвом в Австралії, Канаді та Європейському Союзі. Так само і в справі насіння соняшнику зниження світових котирувань було в основному викликано високим урожаєм у Російській Федерації, незважаючи на помітне зниження виробництва в Україні через війну.

На відміну від тенденції до зниження світових цін на насіння олійних культур, міжнародні ціни на олійне борошно помітно відновилися на початку 2023 року після падіння з багаторічних максимумів у другій половині 2022 року. Відновлення було зумовлене в основному різким зниженням обсягів подрібнення сої та експортних поставок з Аргентини, світового лідера. провідний експортер соєвого шроту. Однак, оскільки світовий попит на протеїнову муку залишався млявим через низьку норму прибутку в тваринницькому секторі, особливо в Китаї, світові ціни на соєве борошно впали в останні місяці.

Що стосується рослинних олій, індекс цін ФАО майже безперервно знижувався з моменту досягнення свого історичного максимуму в березні 2022 року. Зростання експортної доступності після послаблення обмежень Індонезією в

поєднанні зі зниженням глобального попиту на тлі різко вищих витрат на імпорт призвело до помітного зниження міжнародних цін на пальмову олію. Подібним чином зниження світових цін на ріпак і соняшникову олію в основному віддзеркалювало значні глобальні пропозиції, причому остання також виграла від Чорноморської зернової ініціативи, яка дозволила Україні відновити значну частину поставок соняшникової олії з морських портів. Що стосується соєвої олії, незважаючи на постійний високий попит Сполучених Штатів на підтримку виробництва біодизеля, міжнародні ціни знизилися, головним чином через низький глобальний імпортний попит через неконкурентоспроможні ціни порівняно з цінами на інші види олії. Зниження цін на сиру нафту також сприяло зниженню світових цін на рослинну олію.

Відновлення буде в основному зумовлене очікуваними більшими обсягами виробництва сої та ріпаку, що більш ніж компенсує менші рівні виробництва, передбачені для насіння соняшнику та інших олійних культур.

Світове виробництво сої в 2022/23 роках оцінюється на рівні 371,2 мільйона тонн, що відповідає історичному максимуму, зареєстрованому в 2020/21 роках, значною мірою завдяки очікуваному відновленню виробництва в Південній півкулі, незважаючи на неоднозначні тенденції серед основних виробників. Очікується, що врожаї в Бразилії та Парагваї помітно відновляться порівняно з попереднім сезоном, головним чином завдяки покращенню врожайності на тлі сприятливих умов вирощування в більшості регіонів виробництва. Навпаки, очікується, що Аргентина збере найменший урожай за останні 20 років після однієї з найсильніших посух у країні за останні десятиліття, пов’язаної з явищем Ла-Нінья, що триває третій рік поспіль. У Північній півкулі виробництво в Сполучених Штатах помірно знизилося порівняно з рекордним рівнем, досягнутим у попередньому сезоні, через нижчу врожайність. У Китаї врожай сої помітно зросте, в основному відображаючи збільшення посівів у відповідь на стимули підтримки політики, тоді як очікуваний приріст виробництва в Індії пов’язаний зі збільшенням як площі збирання, так і врожайності.

Світове виробництво ріпаку в 2022/23 роках також зросте в річному

обчисленні до 89,2 млн тонн, що є історичним максимумом. Збільшення буде в основному пов’язане з вищим виробництвом у Канаді через значне відновлення врожайності з попереднього сезону, незважаючи на дещо скорочені посіви. За оцінками, виробництво в Австралії також помітно зросте третій сезон поспіль до нового рекордного рівня після тривалого розширення території та виняткових умов вирощування. Більше того, очікується, що виробництво в Китаї, Європейському Союзі та Індії зросте й надалі, завдяки поєднанню більших площ збирання та вищих рівнів врожайності.

Навпаки, світове виробництво насіння соняшнику, за оцінками, впаде на 8 відсотків порівняно з рівнем 2021/22.

Очікуване скорочення головним чином відображає значно нижчі обсяги виробництва в Україні, оскільки затяжна війна не тільки порушила посівні роботи в країні, але й обмежила доступ до сільськогосподарських ресурсів, що призвело до значно нижчого потенціалу врожайності. Виробництво в Європейському Союзі також скоротиться через несприятливі погодні умови під час вегетаційного періоду. З іншого боку, виробництво олій/жирів у російському світі дещо зросте в 2022/23.

Перспективи врожаю, описані вище, у поєднанні постійним зростанням світового виробництва пальмової олії, ймовірно, призведе до рекордного світового прогнозу виробництва олії/жирів у 253,4 мільйона тонн, що на 2,7 відсотка вище рівня минулого року. Щодо окремих видів олії, очікується, що зростання пальмової, соєвої та ріпакової олій з лишком компенсує зниження виробництва соняшникової, оливкової та, меншою мірою, копрової олії. Прогнозується, що світове виробництво пальмової олії помірно зросте в 2022/23. В Індонезії, хоча очікується, що виробництво продовжуватиме збільшуватися з року в рік, темпи зростання, ймовірно, залишаться нижче середнього рівня за останні п’ять років. Окрім впливу локальних надмірних опадів на початку 2023 року, очікується, що це вплине на виробництво пальмової олії в країні і зменшення площ зрілих олійних пальм за останні роки. Подібним чином у Малайзії, незважаючи на поступове пом’якшення проблеми нестачі робочої сили,

спричиненої пандемією COVID-19, темпи зростання також можуть залишатися низькими. Що стосується сої та ріпакової олії, очікуване збільшення виробництва пов’язане з прогнозованим розширенням відповідних зборів олійних культур, тоді як зниження виробництва насіння соняшнику в Чорноморському регіоні призведе до скорочення світового виробництва соняшникової олії.

Розділені роки об’єднують однорічні культури північної півкулі, зібрані в другій половині першого року, показаного, з однорічними культурами південної півкулі, зібраними на початку другого року. Для деревних культур, які вирощуються протягом року, використовується виробництво календарного року за другий показаний рік.

Останні 20 років після однієї з найгірших посух у країні за останні десятиліття, пов’язаної з явищем Ла-Нінья, що триває третій рік поспіль. У Північній півкулі виробництво в Сполучених Штатах помірно знизилося порівняно з рекордним рівнем, досягнутим у попередньому сезоні, через нижчу врожайність. У Китаї врожай сої помітно зросте, в основному відображаючи збільшення посівів у відповідь на стимули підтримки політики, тоді як очікуваний приріст виробництва в Індії пов’язаний зі збільшенням як площі збирання, так і врожайності.

Світове виробництво ріпаку в 2022/23 роках також зросте в річному обчисленні до 89,2 млн тонн, що є історичним максимумом. Збільшення буде в основному пов’язане з вищим виробництвом у Канаді через значне відновлення врожайності з попереднього сезону, незважаючи на дещо скорочені посіви. За оцінками, виробництво в Австралії також помітно зросте третій сезон поспіль до нового рекордного рівня після тривалого розширення території та виняткових умов вирощування. Більше того, очікується, що виробництво в Китаї, Європейському Союзі та Індії зросте й надалі, завдяки поєднанню більших площ збирання та вищих рівнів врожайності.

Навпаки, світове виробництво насіння соняшнику, за оцінками, впаде на 8 відсотків порівняно з рівнем 2021/22.

Очікуване скорочення головним чином відображає значно нижчі обсяги

виробництва в Україні, оскільки затяжна війна не тільки порушила посівні роботи в країні, але й обмежила доступ до сільськогосподарських ресурсів, що призвело до значно нижчого потенціалу врожайності. Виробництво в Європейському Союзі також скоротиться через несприятливі погодні умови під час вегетаційного періоду.

Після стагнації протягом попередніх трьох сезонів поспіль прогнозується, що глобальне використання олій/жирів зросте на 3 відсотки в 2022/23. Прогнозується, що світове споживання пальмової, соєвої, ріпакової та соняшникової олій зросте, більш ніж компенсуючи очікуване скорочення використання арахісової, оливкової та інших олій.

Значна частина очікуваного збільшення споживання відбудеться в Азії, де Китай, за прогнозами, буде лідером зростання. Після реєстрації надзвичайного скорочення в 2021/22 рр. очікується, що споживання рослинної олії в країні відновиться завдяки пожвавленню економічної діяльності після зняття обмежень, пов’язаних із COVID-19. Крім того, використання в Бразилії, Європейському Союзі, Індії, Індонезії та в Сполучених Штатах також спостерігається зростання через очікуваний високий попит, частково пов’язаний із падінням цін на харчову олію з рекордно високих значень, які спостерігалися протягом попереднього сезону. Навпаки, спад внутрішнього виробництва в Аргентині та Україні може призвести до зниження споживання в цих країнах.

На додаток до зростання попиту, який передбачається для використання в харчових продуктах, також очікується, що поглинання сектором біодизеля збільшиться. У Сполучених Штатах попит на рослинні олії як вихідну сировину, за прогнозами, продовжить зростати завдяки сприятливій маржі переробки та збільшенню потужностей виробництва біодизеля. Крім того, національні мандати на домішки були підвищені у кількох провідних країнах-виробниках біодизеля. Зокрема, повноваження Індонезії на змішування було збільшено з 30 до 35 відсотків у лютому 2023 року, тоді як вимоги на змішування в Бразилії було скасовано на 2 відсотки до 12 відсотків у квітні з метою поступового збільшення повноважень до 15 відсотків до 2026 року. Прогнозується, що глобальні поставки

олії/жирів, які включають перехідні запаси 2021/22, які впали до багаторічного мінімуму, трохи відновляться порівняно з попереднім сезоном. Очікується, що внутрішня доступність зросте в Бразилії, Канаді, Індії, Індонезії, Малайзії та Російській Федерації, в основному завдяки збільшенню виробництва. З іншого боку, поставки в Аргентині, Європейському Союзі, Україні та Сполучених Штатах скорочуються на тлі дефіциту виробництва. У випадку Китаю, незважаючи на зростання виробництва олії/жирів, внутрішні поставки також можуть скоротитися в порівнянні з минулим роком через помітно низькі глобальні запаси олії/жирів, які відновляться на 5 відсотків від зниження рівня минулого сезону. З огляду на те, що світове виробництво олії/жирів буде трохи перевищувати споживання, глобальні кінцеві запаси олії (включаючи олію, що міститься в насінні олійних культур), за прогнозами, помірно відновляться до 34,2 мільйона тонн у 2022/23. Очікується, що поповнення запасів пальмової та ріпакової олії з лишком компенсує скорочення запасів соняшникової та оливкової олії, тоді як світові запаси соєвої олії можуть залишитися на своєму багаторічному мінімумі. Очікується, що майже всі основні акціонери, включаючи Бразилію, Канаду, Китай, Індію, Індонезію, Малайзію та Сполучені Штати, нарощують свої резерви. Навпаки, в Аргентині очікується скорочення запасів через значно нижчі перспективи виробництва сої, тоді як Україна, ймовірно, випустить свої надзвичайно великі запаси, які накопичилися під час війни.

РОЗДІЛ 3
ВИКОРИСТАННЯ ПОТОЧНИХ ЗАПАСІВ ОЛІЙНИХ КУЛЬТУР ТА ЦУКРУ

3.1. Стан та перспективні запаси олійних культур в Україні та світі

Виходячи з цих прогнозів, глобальне співвідношення запасів до використання олії/жирів має дещо відновитись порівняно з попереднім сезоном, тоді як співвідношення запасів до зникнення для основних країн-експортерів

може незначно впасти, причому очікується, що обидва показники залишаться нижче своїх відповідні середні рівні за останні п'ять років.

Після падіння протягом двох сезонів поспіль, прогнозується, що міжнародна торгівля оліями/жирами зросте приблизно на 8 відсотків у 2022/23, досягнувши 137,2 мільйона тонн (включно з олією, що міститься в насінні олійних культур). Очікується, що глобальні операції з пальмовою, соєвою, ріпаковою та соняшниковою олією збільшаться завдяки зростанню інтересів до купівлі на тлі нижчих витрат на імпорт. Пальмова олія залишатиметься лідируючою олією за обсягом торгівлі, її частка на ринку становитиме близько 37 відсотків, за нею буде соєва олія з приблизно 30 відсотками.

Що стосується імпорту, очікується, що закупівлі з боку Китаю значно відновляться, пов’язане з відновленням внутрішнього попиту на рослинні олії та необхідністю поповнення запасів, тоді як очікується, що імпорт з Індії також стабільно збільшуватиметься за умови подальшого зростання доходів. Зокрема, очікується, що закупівлі Сполучених Штатів різко зростуть, щоб підтримати бурхливе виробництво біодизеля.

Що стосується експорту, прогнозується, що продажі рослинної олії в Індонезії зростуть після ослаблення експортних обмежень, хоча поставки залишаються предметом певних національних вимог, спрямованих на забезпечення достатніх внутрішніх поставок. Очікується, що партії з Бразилії, Канади та Малайзії також зростуть, головним чином завдяки значним експортним поставкам. У випадку України очікується розширення експорту в рамках Чорноморської зернової ініціативи, хоча це залежатиме від продовження угоди. Навпаки, очікується, що експорт Аргентини скоротиться третій сезон поспіль після послідовних скорочень врожаю сої. У 2022-2023 роках глобальне виробництво страв/тістечок зросте.

Відповідно до прогнозованого відновлення світового виробництва олійних культур, очікується, що світове виробництво шротів/макухів у 2022/23 роках зросте на 3,4 відсотка до 163,9 мільйонів тонн (у білковому еквіваленті). Щодо окремих шротів, то прогнозується зростання виробництва соєвого та ріпакового

шроту та зменшення виробництва соняшникового шроту.

Глобальні запаси страв/тістечок, які становлять кінцеві запаси попереднього сезону, дещо перевищують рівень минулого року, головним чином пов’язаний з очікуванням більшого виробництва їжі. Це стосується Бразилії, Канади, Європейського Союзу, Індії та Російської Федерації. Навпаки, очікується, що помітно нижче виробництво їжі в Аргентині призведе до скорочення поставок четвертий сезон поспіль. Внутрішні запаси в Китаї та Сполучених Штатах також можуть зменшитися через значно менші запаси, що перевозяться, і менше виробництво олійної муки відповідно. У 2022/23 рр. зростання світового споживання страв/тістечок залишиться низьким.

Прогнозується, що у 2022/23 роках світове споживання страв/тортів продовжуватиме зростати на рівні, нижчому за середній, на 0,9 відсотка, головним чином через тривалий слабкий попит з боку тваринницької галузі. Що стосується товарів, то споживання соєвого шроту, продукту з переважною часткою в загальних стравах, очікується на місці, тоді як споживання ріпакового та соняшникового шроту може спостерігати помірне зростання.

Прогнозований низький рівень споживання страв/тортів у всьому світі значною мірою пов’язаний із очікуваним низьким попитом у Китаї, оскільки тривалий низький рівень рентабельності в секторі живих свиней продовжує обтяжувати споживання білкової муки. Крім того, країна продовжує намагатися зменшити свою залежність від імпорту олійних культур, з останнім планом дій, оприлюдненим у середині квітня, спрямованим на зменшення частки включення соєвого шроту в корм для домашніх тварин у найближчі роки. В інших місцях очікується споживання шроту розширення в Бразилії, Європейському Союзі, Мексиці, Таїланді, Сполучених Штатах і В’єтнамі на фоні нижчих витрат порівняно з попереднім сезоном.

У зв’язку з тим, що прогнозується, що світове виробництво страв/тортів перевищить використання, кінцеві запаси (включаючи шрот, що міститься в насіннєвих запасах) очікується, що у 2022/23 роках відновляться порівняно з минулим роком до 26,0 мільйонів тонн (у білковому еквіваленті). Прогнозується,

що запаси соєвого та ріпакового шроту зростуть порівняно з попереднім сезоном, переважаючи передбачуване скорочення запасів соняшникового шроту. Очікується, що запаси в Бразилії, Канаді та Російській Федерації будуть накопичуватися, головним чином за рахунок збільшення внутрішніх поставок, тоді як Китай, як очікується, поповнить свої запаси після того, як йому довелося випустити запаси протягом попереднього сезону. Навпаки, очікуване зниження внутрішнього виробництва призведе до значного скорочення запасів як в Аргентині, так і в Україні.

Виходячи з цих прогнозів, прогнозується, що глобальне співвідношення запасів до використання страв/пірогів дещо відновиться від відсотка після скорочення протягом останніх двох сезонів. Очікується збільшення операцій із соєвим, ріпаковим і соняшниковим шротом.

Що стосується імпорту, закупівлі Китаєм мають повернутися до майже рекордного рівня, зареєстрованого в 2019/20, щоб відновити запаси країни. Прогнозується також імпорт з Мексики, Таїланду та В'єтнаму зростання відповідно до очікувань зростання внутрішнього попиту. Тим не менш, імпорт з Європейського Союзу може стати на місці через достатню місцеву доступність після сприятливого виробництва ріпаку. Крім того, імпорт Єгипту може різко впасти, відображаючи дефіцит іноземної валюти та знецінення валюти.

Що стосується експорту, очікується, що поставки з Бразилії, Індії та Російської Федерації збільшаться завдяки зростанню внутрішніх поставок, тоді як відновлення виробництва ріпаку може сприяти значному збільшенню експорту Канади. Навпаки, прогнозується, що Аргентина та Сполучені Штати експортуватимуть менші обсяги, ніж рік тому, головним чином через меншу доступність.

Оскільки сезон 2022/23 все ще триває, рано робити конкретні прогнози світового попиту та пропозиції на 2023/24. Наразі доступна лише обмежена інформація щодо нових культур для окремих країн Північної півкулі, де триває посів. У Південній півкулі посівні роботи розпочнуться лише в останньому кварталі 2023 року. Оскільки міжнародні ціни на насіння олійних культур

продовжують залишатися вище останніх середніх значень, загальна посівна площа може ще збільшитися, а також очікується збільшення потенціалу врожайності за нормальних умов вирощування. Отже, за попередніми прогнозами, світове виробництво олійних культур досягне історичного максимуму в 2023/24.

Що стосується окремих культур, то прогнозоване збільшення світового виробництва сої, насіння соняшнику, арахісу, бавовняного насіння та пальмового ядра може більш ніж компенсувати очікуване зниження виробництва ріпаку. Прогнозується, що світове виробництво сої досягне нового рекорду в 2023/24. Хоча в Сполучених Штатах посіви можуть стагнувати згідно з дослідженнями намірів, очікуване збільшення врожайності – завдяки сприятливій погоді на даний момент – має призвести до чудового врожаю. Подібним чином, очікуване відновлення виробництва в Аргентині буде в основному зумовлене врожайністю, тоді як вищий прогноз виробництва в Бразилії буде залежати від подальшого розширення площ. Прогнозується, що світове виробництво насіння соняшнику відновиться порівняно з попереднім сезоном, головним чином завдяки очікуваному частковому відновленню виробництва в Україні через вищу маржу порівняно з зерновими, хоча війна все ще може перешкоджати посіву. На мільйони тонн 50 Азії, за винятком рівня Чін, зареєстрованого в 2021/22 рр., тоді як співвідношення запасів до зникнення основних експортерів може знизитися четвертий сезон поспіль, ознаменувавши багаторічний мінімум, через нижчі прогнози щодо запасів у кількох країнах-експортерах. Міжнародна торгівля стравами/тістечками, ймовірно, відновиться у 2022/23.

Прогнозується, що світова торгівля шротом/макухами (включаючи шрот, що міститься в олійних культурах, що продаються) у 2022/23 рр. відновиться.

До групи основних країн-експортерів входять Аргентина, Бразилія, Канада, Індія, Індонезія, Малайзія, Парагвай, Російська Федерація, Україна, США та Уругвай.

На відміну від оцінок ринку, світове виробництво ріпаку, за прогнозами, дещо впаде від рекордного рівня, зареєстрованого в 2022/23. Хоча очікується, що

посіви в Канаді, Китаї та Європейському Союзі продовжуватимуть збільшуватися, повторення видатного виробничого сезону в Австралії вважається малоймовірним, з додатковою невизначеністю, пов'язаною з можливим поверненням явища Ель-Ніньо пізніше в сезоні.

Ці дуже попередні прогнози врожаю в поєднанні з перспективами збільшення світового виробництва пальмової олії можуть призвести до збільшення поставок як рослинних олій, так і олійного борошна другий сезон поспіль у 2023/24. Якщо припустити продовження помірного зростання глобального використання, прогнозовані світові пропозиції повинні бути достатніми для задоволення прогнозованого попиту на обох ринках, і тому можна очікувати подальшого поповнення запасів для цих продуктів. Ця перспектива залишається підвладною численним невизначеностям, зокрема щодо кліматичних умов у основних виробничих регіонах, розвитку війни в Україні, розвиток енергетичних ринків, впровадження національних мандатів щодо змішування біодизеля та відновлення світової економіки.

З моменту виходу останнього випуску звіту Food Outlook у листопаді 2022 року міжнародні ціни на цукор, виміряні щоденними цінами на цукор-сирець Міжнародної угоди з цукру, загалом зросли. Котирування зростали два місяці поспіль у листопаді та грудні 2022 року, збільшившись із 17,5 центів США за фунт (386,8 доларів США за тонну) у жовтні 2022 року до 18,9 центів США за фунт (417,4 доларів США за тонну) у грудні.

Трохи знизившись у січні 2023 року, ціни відновили свою тенденцію до зростання в наступні місяці, досягнувши 25,4 центів США за фунт (560,0 доларів США за тонну) у травні 2023 року, найвищого рівня з жовтня 2011 року.

Підвищення світових цін на цукор сприяло більш жорсткому глобальному балансу цукру після зниження очікувань виробництва в Китаї, Європейському Союзі, Індії, Мексиці та Таїланді. Повільний початок збору врожаю 2023 року в Бразилії через дощі вище середнього, що також викликало занепокоєння щодо швидкості відновлення цукру, надав додаткову підтримку цінам. Міжнародні ціни на цукор також залежать від коливань бразильської валюти, що впливає на

експортний попит і рішення виробника щодо продажу. Бразильський реал загалом зріс по відношенню до долара США з грудня 2022 року, стримуючи експорт і сприяючи підвищенню світових цін на цукор. Іншим ключовим фактором, що впливає на світові ціни на цукор, є коливання цін на сиру нафту, що впливає на попит на етанол із цукрової тростини. З середини 2022 року міжнародні ціни на сиру нафту загалом знизилися, що спонукає до більшого використання цукрової тростини для виробництва цукру і таким чином збільшити поставки та обмежити зростання цін.

На поточних рівнях світові ціни на цукор перевищують собівартість виробництва для переважної більшості світових виробників, включаючи Бразилію, де витрати на виробництво оцінюються в 16 центів США за фунт (352,7 доларів США за тонну), що стимулює виробництво цукру. Крім того, нинішні ринкові умови вказують на більш високу рентабельність мукомольників у Бразилії, які використовують для виробництва цукру цукрову тростину, а не етанол.

Оцінки ринку прогнозують відновлення світової економіки в 2024 році, особливо в країнах з економікою, що розвивається, і країнах з низьким і середнім рівнем доходу, що повинно збільшити споживання цукру. Виходячи з цих припущень, попередні прогнози на сезон 2023/24 вказують на рік поспіль із надлишком світового виробництва, хоча й скромним. Позитивні прогнози щодо врожаю цукрової тростини в Бразилії на 2023 рік, незважаючи на затримки збору врожаю, у поєднанні з очікуваним надлишком світового виробництва в 2023/24 роках повинні вплинути на світові ціни на цукор.

Світове виробництво цукру в 2022/23 (жовтень/вересень) прогнозується на рівні 177,5 мільйонів тонн, що на 1,9 мільйона тонн або 1,1 відсотка більше, ніж у 2021/22 роках, в основному в результаті очікуваного відновлення виробництва в Бразилії. Однак цей прогноз нижчий від попередніх очікувань ФАО, представлених у випуску Food Outlook за листопад 2022 року, через нижчі, ніж очікувалося раніше, обсяги виробництва в Китаї, Європейському Союзі, Індії, Мексиці та Таїланді.

У Південній Америці останні дані вказують на ймовірне значне відновлення виробництва в 2022/23 роках, здебільшого завдяки високому врожаю цукрової тростини, який очікується в Бразилії, найбільшому у світі виробнику та експортері цукру. Очікується, що сприятливі погодні умови сприятимуть як врожайності, так і показникам одержання цукру. Прогнозується, що виробництво зросте до 40 мільйонів тонн, що на 24,6 відсотка більше від зниження рівня в 2021/22. На виробництво цукру в Бразилії також впливають зміни паритетної ціни на етанол – ціни на цукор-сирець, нижче якої стає вигідніше виробляти етанол замість цукру. Виходячи з поточних ринкових умов, орієнтовна паритетна ціна в 10,6 центів США за фунт (233,1 дол. США за тонну) є значно нижчою за поточний рівень міжнародних цін на цукор-сирець, що вказує на вищу рентабельність виробництва цукру, ніж виробництва етанолу. У ключовій виробничій зоні Сан-Паулу 51 відсоток урожаю цукрової тростини було використано для виробництва цукру з жовтня 2022 року по квітень 2023 року, що є найвищою часткою, зафіксованою за відповідний період за останні роки. В інших країнах Південної Америки очікується, що виробництво цукру дещо знизиться в Аргентині, тоді як прогнозується, що воно залишиться відносно стабільним у Колумбії, другому за величиною виробнику в регіоні.

У Центральній Америці та Карибському басейні виробництво цукру в Мексиці на 2022/23 рр. прогнозується різке зниження порівняно з попереднім роком. Незважаючи на збільшення зібраної площі, прогнозується зниження більш ніж на 8 відсотків порівняно з минулорічним рекордним урожаєм. У той час як попередні прогнози вказували на невелике зниження в порівнянні з минулим роком через більшу перенаправлення цукрової тростини на виробництво етанолу, несприятливі погодні умови протягом сезону вплинули на врожайність цукрової тростини та послабили перспективи подальшого виробництва. У Таїланді врожай цукрової тростини 2022/23 оцінюється майже на 2 відсотки вище, ніж у 2021/22, але більш ніж на 10 відсотків нижче попередніх очікувань через сухі погодні умови та високі ціни на добрива, які обмежили внесення добрив і розширення площ. . Виробництво також скоротиться в Пакистані через пошкодження врожаю

від повені минулого року. Навпаки, в Туреччині очікується, що виробництво цукру в 2022/23 роках зросло з попереднім роком, головним чином відображаючи розширення посівних площ у відповідь на вищі державні закупівельні ціни.

В Європі останній прогноз вказує на 7-відсоткове падіння виробництва з минулим роком, що в основному показано спад в основному через нижчу врожайність через несприятливу погоду. Навпаки, в Російській Федерації очікується зростання виробництва в 2022/23 рр. внаслідок зростання посівів і збільшення середньої врожайності цукрових буряків. Виробництво цукру в Україні скоротиться через скорочення посівів цукрових буряків та операційні обмеження, пов'язані з триваючою війною. Тим не менш, очікується, що виробництво буде відповідати внутрішнім потребам, у той час як посів зернових культур 2023/24 триває, і перші ознаки вказують на 20-відсоткове збільшення площі.

В решті країн світу прогнозується зростання виробництва в Сполучених Штатах Америки (Сполучені Штати), головним чином відображаючи збільшення виробництва цукрової тростини внаслідок підвищення врожайності, тоді як прогнозується, що виробництво цукрових буряків залишиться приблизно на рівні 2021 року/ 22. В Австралії очікується, що виробництво цукру у 2022/23 роках буде лише трохи вищим порівняно з роком, оскільки несезонні дощі під час збору врожаю сприяли врожайності цукрової тростини, але негативно вплинули на швидкість відновлення цукру. Несприятливі погодні умови та скорочення використання добрив через високі витрати негативно вплинули як на врожайність цукрової тростини, так і на рівень відновлення цукру, що призвело до послідовного зниження прогнозу виробництва. У Гватемалі також очікується дещо скорочення виробництва цукру через несприятливі погодні умови. Очікується, що на Кубі дефіцит ресурсів і логістичні обмеження негативно вплинуть на виробництво цукру в 2022/23.

3.2. Стан та ринкові перспективи цукру та використання дефіциту продукту

В Африці загальне виробництво цукру в 2022/23 роках залишиться близьким до рівня 2021/22 років, при цьому нижчий обсяг виробництва в Єгипті, найбільшому виробнику на континенті, ймовірно, буде компенсований більшим урожаєм у Південній Африці. Падіння в Єгипті в основному пояснюється нижчим прогнозом виробництва цукрових буряків, тоді як очікується, що виробництво цукрової тростини залишиться відносно стабільним. Навпаки, у Південній Африці, другому за величиною виробнику на континенті, очікується збільшення врожайності завдяки вищій врожайності, а також вищим показникам відновлення цукру, що з лишком компенсує зменшення площі через вищу вартість ресурсів.

Прогнозується, що загальне виробництво цукру в Азії в 2022/23 роках скоротиться вперше за останні два роки. Здебільшого це зниження пов’язане із запланованим зниженням виробництва в Китаї, Індії та Пакистані, що з лишком компенсує очікуване зростання в Таїланді, де виробництво нижче за попередні очікування. У Китаї кількість дощів у Гуансі, найбільшому регіоні з виробництва цукру, вплинула на врожайність цукрової тростини, що призвело до зниження прогнозу виробництва цукру, ніж раніше, майже на 6 відсотків нижче, ніж у 2021/2022 роках. Подібним чином в Індії виробництво цукру в 2022/23 році або на 0,9 відсотка порівняно з 2021/22 роком. Хоча очікується, що споживання зросте третій сезон поспіль у 2022/23 роках, очікується, що зростання буде помірним через прогнозоване уповільнення глобального економічного зростання у 2023 році та високі світові ціни на цукор. Відповідно до прогнозів світової економіки Міжнародного валютного фонду (МВФ), зростання світової економіки в 2023 році, за прогнозами, впаде з 3,4 відсотка в 2022 році до 2,8 відсотка в 2023 році. Економічне зростання в основному впливає на похідний попит на цукор як напій і сектори харчової промисловості, на які припадає основна частина сукупного споживання цукру, залежать від змін в економічних умовах. Очікуване розширення глобального споживання цукру в поєднанні з переглядом світового виробництва в бік зменшення має призвести до зменшення профіциту світового виробництва цукру в 2022/23 рр. з 4,9 мільйона тонн, прогнозованих у листопаді 2022 року, до 1,4 мільйона тонн.

Очікується, що річне зростання світового споживання цукру в 2022/23 роках відбуватиметься за рахунок країн Азії та Африки, головним чином через зростання населення та доходів, хоча прогнозується, що економічна активність у 2023 році сповільниться. В Індії , країни з найбільшим споживанням цукру, очікується, що споживання зросте на 1,3 відсотка до 27,5 мільйонів тонн. Очікується, що в Китаї, другому у світі споживачі цукру, відновлення економіки країни після скасування заходів стримування, пов'язаних із COVID-19, у грудні 2022 року сприятиме зростанню споживання цукру у 2022/2023 роках. Подібним чином в Індонезії зі значним зниженням кількості зареєстрованих випадків COVID-19 економіка, за прогнозами, продовжуватиме відновлюватися, тоді як очікується, що попит на цукор, у тому числі в харчовому секторі, зросте на 2,6 відсотка у 2022 році/ 23. В Африці зниження економічного зростання, яке очікується в країнах Африки на південь від Сахари в 2023 році, ймовірно, обмежить споживання цукру в 2022/23. У Латинській Америці та Карибському басейні споживання цукру у 2022/23 роках очікується на помірно вищому рівні.

Кілька елементів невизначеності додатково характеризують перспективи споживання цукру. Вони стосуються майбутніх подій щодо війни в Україні, а також занепокоєння щодо нещодавніх потрясінь у фінансовому секторі та високих рівнів інфляції, які можуть ще більше погіршити світову економічну перспективу. Зміни цін на сиру нафту, ключовий елемент для прибутковості виробництва етанолу з цукрових культур, залишаються основним джерелом невизначеності для сектора, що може вплинути на доступність цукру для споживання. Динаміка світових і внутрішніх цін на цукор, а також коливання вартості валют по відношенню до долара США будуть ключовими рушійними факторами для моніторингу.

Прогноз щодо світової торгівлі цукром у 2022/23 роках (жовтень/вересень) наразі становить 60,7 мільйона тонн, що на 1 відсоток менше, ніж у попередньому сезоні. Очікуване скорочення є результатом скорочення експортних поставок у Європейському Союзі, Індії та Мексиці, що з лишком компенсує очікуване збільшення експорту з Бразилії.

Прогнозується, що експорт Бразилії в 2022/2023 роках зросте більш ніж на 10 відсотків порівняно зі зниженням попереднього сезону до 28,5 мільйонів тонн, що відображає очікуване значне відновлення виробництва. Вважається, що на цю країну припадає майже 47 відсотків світового експорту в 2022-2023 роках, що зміцнює її позицію як найбільшого експортера цукру в світі. Основна частина бразильського цукру продається в сирому вигляді, який у поточному сезоні в основному відправляється в Алжир, Китай, Марокко та Нігерію. Після збільшення виробництва цукру експорт Таїланду, за прогнозами, відновиться другий рік поспіль у 2022/23 рр. і досягне 9 мільйонів тонн. У поточному сезоні таїландський цукор, як сирий, так і рафінований, відправлявся переважно до сусідніх країн, включаючи Камбоджу, Індонезію, Філіппіни та Південну Корею. Експорт Індії в 2022/2023 роках прогнозується на рівні 6 мільйонів тонн, що майже вдвічі перевищує рекордний рівень попереднього сезону. Це сталося після рішення уряду в листопаді 2022 року обмежити експорт, щоб забезпечити достатню наявність на внутрішньому ринку та тримати ціни під контролем. З червня 2022 року експорт цукру дозволено лише з дозволу Департаменту продовольства та громадського розподілу при Міністерстві у справах споживачів, продовольства та громадського розподілу. Прогнозується, що поставки з Австралії, четвертого за величиною експортера цукру-сирцю в світі, зростуть у 2022/23 рр., тоді як очікується, що поставки з Мексики суттєво впадуть через зниження внутрішньої наявності. Подібним чином, очікуване скорочення виробництва в Європейському Союзі, ймовірно, призведе до різкого скорочення експорту цукру в порівнянні з минулим роком. Натомість експорт цукру з України зріс у поточному сезоні, відображаючи зростання експорту до Європейського Союзу. Це слідує постанові, ухваленій Європейським Союзом у травні 2022 року для підтримки українського експорту, що передбачає повну лібералізацію торгівлі на один рік, починаючи з червня 2022 року. На початку травня 2023 року постанову було продовжено ще на один рік до 5 червня 2024 року.

3.3. Фактор невизначеності для ринку цукру

Кілька елементів невизначеності додатково характеризують перспективи споживання цукру. Вони стосуються майбутніх подій щодо війни в Україні, а також занепокоєння щодо нещодавніх потрясінь у фінансовому секторі та високих рівнів інфляції, які можуть ще більше погіршити світову економічну перспективу. Зміни цін на сиру нафту, ключовий елемент для прибутковості виробництва етанолу з цукрових культур, залишаються основним джерелом невизначеності для сектора, що може вплинути на доступність цукру для споживання. Динаміка світових і внутрішніх цін на цукор, а також коливання вартості валют по відношенню до долара США будуть ключовими рушійними факторами для моніторингу.

Прогноз щодо світової торгівлі цукром у 2022/23 роках (жовтень/вересень) наразі становить 60,7 мільйона тонн, що на 1 відсоток менше, ніж у попередньому сезоні. Очікуване скорочення є результатом скорочення експортних поставок у Європейському Союзі, Індії та Мексиці, що з лишком компенсує очікуване збільшення експорту з Бразилії.

Прогнозується, що експорт Бразилії в 2022/2023 роках зросте більш ніж на 10 відсотків порівняно зі зниженням попереднього сезону до 28,5 мільйонів тонн, що відображає очікуване значне відновлення виробництва. Вважається, що на цю країну припадає майже 47 відсотків світового експорту в 2022-2023 роках, що зміцнює її позицію як найбільшого експортера цукру в світі. Основна частина бразильського цукру продається в сирому вигляді, який у поточному сезоні в основному відправляється в Алжир, Китай, Марокко та Нігерію. Після збільшення виробництва цукру експорт Таїланду, за прогнозами, відновиться другий рік поспіль у 2022/23 рр. і досягне 9 мільйонів тонн. У поточному сезоні таїландський цукор, як сирий, так і рафінований, відправлявся переважно до сусідніх країн, включаючи Камбоджу, Індонезію, Філіппіни та Південну Корею. Експорт Індії в 2022/2023 роках прогнозується на рівні 6 мільйонів тонн, що майже вдвічі перевищує рекордний рівень попереднього сезону. Це сталося після рішення уряду в листопаді 2022 року обмежити експорт, щоб забезпечити достатню наявність на внутрішньому ринку та тримати ціни під контролем. З червня 2022

року експорт цукру дозволено лише з дозволу Департаменту продовольства та громадського розподілу при Міністерстві у справах споживачів, продовольства та громадського розподілу. Прогнозується, що поставки з Австралії, четвертого за величиною експортера цукру-сирцю в світі, зростуть у 2022/23 рр., тоді як очікується, що поставки з Мексики суттєво впадуть через зниження внутрішньої наявності. Подібним чином, очікуване скорочення виробництва в Європейському Союзі, ймовірно, призведе до різкого скорочення експорту цукру в порівнянні з минулим роком. Натомість експорт цукру з України зріс у поточному сезоні, відображаючи зростання експорту до Європейського Союзу. Це слідує постанові, ухваленій Європейським Союзом у травні 2022 року для підтримки українського експорту, що передбачає повну лібералізацію торгівлі на один рік, починаючи з червня 2022 року. На початку травня 2023 року постанову було продовжено ще на один рік до 5 червня 2024 року.

Міжнародні ціни на м’ясо мали тенденцію до зниження через низький світовий попит. У травні індекс цін на м’ясо ФАО становив у середньому 117,9 пункту, що на 8,1 пункту нижче від історичного максимуму в червні 2022 року. Зниження було підкріплено зниженням індексів цін на птицю, велику рогату худобу та баранини, що головним чином було зумовлено низькими закупівлями імпорту через економічні труднощі, девальвацію національних валют і обмежений продаж послуг харчування. Імпорт м’яса птиці Китаєм, найбільшим у світі імпортером м’яса птиці, був відносно низьким у другій половині 2022 року, оскільки зниження внутрішніх цін на м’ясо свинини змусило споживачів перейти на білок червоного м’яса, якому вони віддають перевагу, що спричинило тиск на міжнародні ціни на м’ясо птиці. Крім того, експорт м’яса птиці також зріс у деяких провідних країнах-експортерах, хоча й меншими темпами, незважаючи на високі витрати на виробництво та вплив спалахів високопатогенного пташиного грипу (ВПІ), що ще більше вплинуло на ціни на м’ясо птиці. Однак у квітні 2023 року ціни на м’ясо птиці відновилися після дев’яти місяців безперервного падіння, оскільки попит на імпорт зріс з Азії, а в багатьох регіонах продовжувалися обмеження пропозиції через масові спалахи HPAI. Що

стосується великої рогатої худоби, у другій половині 2022 року доступність експортних поставок зросла в основному внаслідок значного збільшення виробництва та обмеженого внутрішнього попиту в провідних країнах-експортерах м’яса, особливо в Австралії та Бразилії, що спричинило тиск на міжнародні ціни. Тим не менш, ціни на яловичину зросли з лютого 2023 року через обмеження пропозиції в Сполучених Штатах і збільшення попиту з боку Китаю після зняття місячної заборони на бразильську яловичину через нетиповий випадок коров’ячого сказу, виявлений у Південній Америці. країни до кінця лютого 2023 року. Міжнародні ціни на баранину також мали тенденцію до зниження після досягнення історичного максимуму в жовтні 2021 року, що відображає збільшення поставок, особливо з Австралії.

Після майже безперервного зростання щомісяця минулого року міжнародні ціни на свинину продовжили зростати в 2023 році, головним чином через обмежені поставки з боку провідних експортерів, особливо з Європейського Союзу, на тлі скорочення виробництва в очікуванні зниження попиту та АЧС. пов'язані з цим імпортні обмеження, що вводяться провідними країнами-імпортерами.

Збільшення виробництва в Бразилії, Китаї, Пакистані, Австралії та В'єтнамі1 більш ніж компенсувало очікуване скорочення в Європейському Союзі, Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії (Сполучене Королівство), Аргентині та Канаді.

Прогнозується, що загальне виробництво м’яса в Бразилії зросте на 2,3 відсотка до 32 мільйонів тонн, що відображає очікуваний приріст виробництва м’яса птиці через зростання глобального попиту на тлі обмежених поставок з інших країн, а також виробництва м’яса великої рогатої худоби, готової до забою, і великої рогатої худоби. нижчі ціни на телята. Прогнозується, що виробництво м’яса в Китаї зросте на 0,6 відсотка, приблизно до 95 мільйонів тонн, завдяки зростанню продуктивності ферм і підвищенню попиту з боку готельного, ресторанного та інституційного сектору (HRI) після закінчення політики нульового запобігання COVID-19. Незважаючи на нещодавній сплеск спалахів

АЧС, виробництво м’яса свиней у Китаї, ймовірно, дещо зросте в 2023 році завдяки покращенню систем біобезпеки, кращому управлінню фермами та стабільним внутрішнім цінам. У Пакистані зростання внутрішнього попиту та нещодавні інвестиції сприяють розширенню виробництва м’яса птиці та великої рогатої худоби, що призводить до загального зростання виробництва м’яса. Тим часом збільшення обсягів забою та більша вага туші повинні сприяти вирощуванню м’яса великої рогатої худоби та овець в Австралії, припускаючи, що нестача робочої сили навряд чи буде обмежувати м’ясопереробну діяльність. У В’єтнамі виробництво м’яса свиней, ймовірно, зросте завдяки поповненню поголів’я свиноматок і впровадженню систем біозахисту для стримування спалахів АЧС.

Прогнозується, що виробництво м’яса в Європейському Союзі впаде другий рік поспіль у 2023 році, при цьому значне падіння м’яса свиней стане результатом меншого племінного поголів’я, скорочених операцій через спалахи АЧС і високих операційних витрат. Хоча зусилля щодо підвищення продуктивності дрібних фермерських господарств – як частина нової Спільної сільськогосподарської політики (САР) на 2023-2027 роки – можуть стримати падіння, вони можуть бути недостатніми, щоб повернути назад падіння цього року. Від’ємна рентабельність ферм може призвести до скорочення племінного стада, що спричинить падіння виробництва м’яса свиней у Сполученому Королівстві. Очікується, що виробництво м’яса в Аргентині скоротиться через зниження виробництва великої рогатої худоби на тлі скорочення врожаю телят, високих витрат на виробництво та поганих умов пасовищ. Тим часом нестача робочої сили та високі експлуатаційні витрати можуть стримувати виробництво свинини, зменшуючи загальне виробництво м’яса в країні.

Щодо виробництва м’яса за основними категоріями, прогнозується, що виробництво м’яса птиці сприятиме загальному збільшенню виробництва м’яса з незначним зростанням м’яса овець і зниженням м’яса свиней і великої рогатої худоби. секторах, а також у Російській Федерації та Японії через збільшення загальної внутрішньої доступності.

Прогнозується, що експорт Бразилії, Австралії, Індії та Китаю, серед інших країн, зросте у 2023 році. У Бразилії експорт м’яса, за прогнозами, зросте на 5 відсотків, чому сприятиме статус країни, вільної від хвороб тварин, конкурентні ціни та диверсифікація експортні ринки, консолідуючи частку Бразилії у світовій торгівлі м'ясом на рівні близько 23 відсотків. Із зростанням виробництва м’яса великої рогатої худоби та овець Австралія, швидше за все, збільшить свої поставки, особливо до Північної Америки та Східної Азії. Завдяки конкурентоспроможності цін і спрощеній сертифікації халяль Індія, як очікується, експортуватиме більше яловичини (carabeef2) до Південно-Східної Азії, особливо Малайзії та В’єтнаму, а також деяких ринків Близького Сходу, а саме Іраку та Саудівської Аравії, хоча експорт до Єгипту може скоротитися. на знецінення валюти країни. У Китаї зростання експорту є результатом прогнозованого збільшення експорту свинини до сусідніх країн із зростанням попиту з боку сектору HRI.

Зниження експорту прогнозується для Європейського Союзу, Сполучених Штатів і більшості країн Південної Америки, зокрема Аргентини, Чилі, Уругваю та Парагваю. Втрати виробництва через хвороби тварин, особливо АЧС і HPAI, а також торгові обмеження, пов’язані з хворобами в країнах-імпортерах, значною мірою лежать в основі очікуваного падіння експорту в Європейському Союзі. Тим часом очікуване падіння виробництва яловичини позаду очікуване скорочення експорту в США. В Аргентині обмежене постачання, державний контроль і виявлення HPAI на комерційних фермах можуть спричинити експорт м’яса.

Світова торгівля м’ясом і м’ясними продуктами у 2023 році оцінюється на рівні 42 мільйонів тонн (в еквіваленті забійної ваги), що на 0,6 відсотка більше, ніж у 2022 році. Збільшення в основному відображає ймовірне відновлення імпортного попиту на м’ясо в Китаї після двох років скорочення, а також збільшення послуг харчування. продажів після закінчення обмежень, пов’язаних із COVID-19. Крім того, високий імпорт також прогнозується для Саудівської Аравії, Європейського Союзу, Іраку та Канади, зокрема, через обмежені внутрішні поставки. Однак це передбачуване розширення імпорту, швидше за все,

буде майже повністю компенсовано значним зниженням імпорту Сполученими Штатами внаслідок зростання поставок через збільшення виробництва м’яса птиці та свиней, яке скоротиться. У Чилі очікуване зниження в основному пов’язане з поширенням HPAI і, як наслідок, призупиненням експорту. Обмеження імпорту, введені Російською Федерацією, можуть скоротити експорт м'яса з Уругваю, тоді як очікуване зниження експорту з Парагваю пов'язане зі зниженням попиту з боку Китаю.

Виробництво буде збільшено, незважаючи на масові спалахи пташиного грипу. Прогнозується, що глобальне виробництво м’яса птиці досягне 143 мільйонів тонн у 2023 році, що на 1,3 відсотка більше, ніж у минулому році, причому більша частина прогнозованого зростання буде зосереджена в Сполучених Штатах і Бразилії. Крім того, після двох років спаду очікується відновлення виробництва в Європейському Союзі, тоді як скорочення виробництва ймовірне в Єгипті та Ісламській Республіці Іран.

Незважаючи на занепокоєння щодо широкого розповсюдження спалахів HPAI у кількох країнах Південної Америки, виробництво м’яса птиці в Бразилії, за прогнозами, зросте на 2,7 відсотка, що зміцнить її позицію як третього за величиною виробника м’яса птиці у світі, виграючи від статусу країни, вільної від захворювання, незважаючи на випадок. виявлено HPAI, але поки що обмежено дикими птахами, нижчими цінами на кукурудзу та достатньою пропозицією. Прогнозується, що Сполучені Штати та Європейський Союз збільшать виробництво м’яса птиці, чому сприятиме помітне зниження кількості нових спалахів HPAI. Тим часом також прогнозується значне зростання виробництва м’яса птиці в кількох країнах, включаючи Пакистан, Китай, Мексику та В’єтнам, через збільшення продажів послуг харчування та в деяких випадках зростання попиту на м’ясо птиці як більш доступну альтернативу дорожчому. червоне мясо. Навпаки, у Єгипті, Ісламській Республіці Іран та Японії очікується значне падіння виробництва у відповідь на зниження внутрішнього попиту.

У всьому світі високі ціни на корми продовжують впливати на більшість комерційних птахофабрик, хоча збільшення кількості кукурудзи та сої та

зниження цін сприяють успіху для галузі.

Попит на імпорт м’яса птиці залишатиметься високим на тлі обмежених поставок. Прогнозується, що світова торгівля м’ясом птиці досягне 16,4 мільйона тонн у 2023 році, що на 1 відсоток більше, ніж у 2022 році, зумовлене ймовірним збільшенням імпорту з Азії, Центральної Америки та Карибського басейну, яке може бути частково компенсується спадом, який очікується в інших регіонах. Очікується значне зростання імпорту м’яса птиці в Китай, Саудівську Аравію, Ірак, Європейський Союз і Південну Африку, а також на Філіппінах, Канаді та Демократичній Республіці Конго через зростання внутрішнього попиту на тлі обмежених внутрішніх поставок, високого ціни, більш активний продаж послуг харчування та відносна доступність. Навпаки, для Анголи, Сполученого Королівства, В’єтнаму та Республіки Корея прогнозується значне скорочення імпорту, переважно через відновлення внутрішнього виробництва.

Що стосується експорту, завдяки статусу країни, вільної від захворювань, і конкурентоспроможним цінам, Бразилія могла б постачати до 29 відсотків світового експорту м’яса птиці в 2023 році, тоді як майже 25 відсотків, як очікується, постачатимуть Сполучені Штати, завдяки угодам про регіоналізацію з ключовими імпортерами. партнери, які обмежують заборону на імпорт лише тими регіонами, ураженими HPAI. Прогнозується також збільшення експорту м’яса птиці з України завдяки безмитному доступу, наданому Європейським Союзом, і Туреччині через високий попит з боку сусідніх країн. Навпаки, скорочення експорту м’яса птиці в Аргентині, Чилі та Європейському Союзі ймовірне через обмеження імпорту, пов’язані з HPAI, основними торговими партнерами та вузьку цінову конкурентоспроможність.

Світове виробництво яловичини у 2023 році зафіксовано на рівні 76 мільйонів тонн, що незначно менше, ніж минулого року, оскільки падіння виробництва в Сполучених Штатах, Аргентині та Європейському Союзі, ймовірно, більш ніж компенсує прогнозований приріст у Бразилії, Китаї, Австралії та Індії. У Сполучених Штатах скорочення поголів’я великої рогатої худоби та утримання телиць для розведення на тлі високих цін на телята,

ймовірно, призведе до падіння виробництва великої рогатої худоби.

Очікується зниження ринкових оцінок в Аргентині, де погода Ла-Нінья призвела до дефіциту кормів і підвищення вартості кормів. У Європейському Союзі брак кормів, високі витрати на корми та зменшення чисельності поголів'я можуть призвести до падіння виробництва п'ятий рік поспіль, навіть якщо врахувати збільшення забою молочної худоби через низькі ціни на молоко на фермі та високу вартість яловичини.

У Бразилії збільшення забою великої рогатої худоби на тлі нижчих цін на телята та високого внутрішнього та міжнародного попиту має збільшити виробництво м'яса великої рогатої худоби, тоді як у Китаї висока вага туші внаслідок інвестицій у генетичні вдосконалення та ефективність відгодівлі, а також підвищений попит з боку сектору HRI після зняття обмежень, пов'язаних із COVID-19, стоять за прогнозованим збільшенням виробництва яловичини. В Австралії збільшення обсягів забою після нещодавнього етапу відновлення стада та збільшення ваги туші (через більшу доступність корму та покращення умов пасовищ) може збільшити виробництво м'яса великої рогатої худоби. Водночас виробництво в Індії може зрости приблизно на 2 відсотки завдяки підвищенню попиту з боку Близького Сходу та Південно-Східної Азії та відносно стабільній переробній діяльності. Збільшення експортних поставок в Австралію сприятиме розширенню торгівлі.

Світова торгівля яловичиною прогнозується на рівні 12,8 мільйона тонн у 2023 році, що на 1,2 відсотка більше, ніж у минулому році, що в основному підтримується очікуваним збільшенням імпорту Сполученими Штатами, В'єтнамом, Європейським Союзом та Індонезією, головним чином через обмежені внутрішні поставки. Хоча очікується, що Китай буде найбільшим імпортером яловичини, на який припадає 31 відсоток світового імпорту, його закупівлі у 2023 році, ймовірно, залишаться стабільними з огляду на зростання національного виробництва.

Очікується, що більша частина збільшення імпортного попиту на яловичину буде задоволена за рахунок збільшення експорту з Австралії, Бразилії, Індії та

Мексики. Навпаки, продажі в Сполучених Штатах, Аргентині, Уругваї та Парагваї, швидше за все, скоротяться, а в Європейському Союзі та Новій Зеландії можуть дещо знизитися. В Австралії збільшення виробництва та вищий попит на імпорт з боку основних торговельних партнерів країни має сприяти відновленню експорту в 2023 році після трьох послідовних років спаду, дозволяючи Австралії відновити позиції третього за величиною експортера яловичини у світі. Експорт Бразилії може досягти історичного піку в понад 3 мільйони тонн, збільшившись приблизно на 4 відсотки, через конкурентоспроможність експортних цін країни, слабкішу реальну бразильську валюту та обмежену доступність товарів для експорту в країнах-конкурентах. Очікується, що Китай стане основним напрямком експорту м'яса великої рогатої худоби в Бразилії на тлі експортних ліцензій, наданих більшій кількості бразильських переробних підприємств, і швидкого припинення заборони на імпорт м'яса великої рогатої худоби, введеної в кінці лютого після виявлення нетипового випадку губчастої енцефалопатії великої рогатої худоби (BSE). Експорт з Індії зростає на 2 відсотки завдяки конкурентоспроможним цінам і новим домовленостям із країнами Близького Сходу та Східної Азії, які вимагають халяльних сертифікатів. Подібним чином експорт Мексики може зрости в 2023 році завдяки збільшенню виробництва великої рогатої худоби та зростанню глобального попиту на спеціальні м'яси та більш пісну яловичину.

Навпаки, очікується, що менша експортна доступність і обмежена цінова конкурентоспроможність призведуть до скорочення експорту зі Сполучених Штатів і Аргентини, хоча скасування 20-річної заборони Мексики на аргентинський імпорт може частково компенсувати падіння. Експорт з Уругваю може впасти через меншу експортну доступність і потенційно менші імпортні закупівлі Китаєм. Тим часом поставки з Парагваю, ймовірно, скоротяться через заборону на імпорт для чотирьох найбільших підприємств з експорту яловичини, введену Російською Федерацією у вересні 2022 року. Так само обмежені експортні поставки в Європейському Союзі та Новій Зеландії повинні призвести до скорочення експорту.

Глобальне виробництво скоротиться в основному через зниження виробництва в Європі на 121,7 мільйона тонн у 2023 році, що на 0,5 відсотка менше, ніж у 2022 році, причому очікується значне скорочення в Європейському Союзі, Сполученому Королівстві, Канаді та Україні, зокрема, частково врівноважене передбаченим збільшенням у Китаї, США, Російській Федерації та В'єтнамі. Незважаючи на деяке очікуване зниження цін на корми, виробництво свинини в Європейському Союзі, за прогнозами, скоротиться на цілих 5 відсотків у річному обчисленні до 21,1 мільйона тонн у 2023 році через нижчу маржу виробника, спалахи АЧС і менші племінні стада. Подібним чином очікується скорочення виробництва у Сполученому Королівстві через різке скорочення племінних стад, меншу вагу туші та зниження попиту на м'ясо свиней. У той час як у Канаді падіння виробництва може бути наслідком зниження кількості забою та зниження ваги туш у порівнянні з максимумами, досягнутими у 2022 році. В Україні збитки фермам та інфраструктурі, спричинені триваючою війною, пояснюються очікуваним падінням виробництва свинини.

Очікується, що виробництво в Китаї буде зростати повільніше, ніж у попередні два роки, завдяки покращенню управління фермами, а також підвищенню кількості забою завдяки зусиллям фермерів мінімізувати потенційні фінансові втрати перед обличчям спалахів АЧС. У В'єтнамі збільшення поголів'я свиноматок, покращення механізмів біозахисту та суворіший контроль транспортування проти поширення АЧС можуть стимулювати зростання виробництва. Відновлення виробництва також очікується в Сполучених Штатах завдяки більшій кількості забою та більшій вазі, тоді як у Російській Федерації ймовірне подальше збільшення виробництва свинини на тлі підвищення продуктивності.

Світова торгівля свинячим м'ясом прогнозується на рівні 11,4 мільйона тонн у 2023 році, що на 1 відсоток менше, ніж у 2022 році, головним чином через обмежену експортну доступність у провідних країнах-експортерах та обмежені імпортні закупівлі на тлі зростання внутрішнього виробництва та великих запасів, особливо в Східній Азії. Останні прогнози вказують на скорочення імпорту

свинячого м’яса Сполученими Штатами, Японією, Мексикою, В’єтнамом і Філіппінами, з ймовірним зростанням імпорту Великобританією, Китаєм, Канадою, Уругваєм і Республікою Корея. Відновлення виробництва з 2022 року, ймовірно, змусить США та Японію імпортувати менше цього року. Подібним чином відновлення внутрішнього виробництва може призвести до зниження імпорту у В’єтнамі та Філіппінах, хоча продовження дії зниженого імпортного тарифу в останніх до 31 грудня 2023 року може стимулювати збільшення імпорту. У Мексиці очікуване продовження зростання виробництва призведе до зниження імпорту; однак це зниження може бути частково компенсовано повторним відкриттям ринку в листопаді 2022 року для бразильської свинини за конкурентними цінами.

Обмежені поставки з внутрішніх джерел можуть спровокувати збільшення імпорту Сполученим Королівством і Канадою, тоді як у ряді країн, включаючи Китай і Уругвай, зростання внутрішнього попиту може спричинити високий імпорт. Це стосується, наприклад, завершення в Китаї політики нульового запобігання COVID-19, що може спровокувати зростання попиту, особливо з боку сектору HRI. У Республіці Корея тимчасове зниження тарифів, запроваджене минулого року, і скасування заборони на імпорт м’яса свиней із Сполученого Королівства в грудні 2022 року, ймовірно, підвищать закупівлі, хоча гірші економічні умови можуть пом’якшити це зростання.

Що стосується експорту, продажі Бразилії, Сполучених Штатів, Чилі, Китаю та Російської Федерації, ймовірно, збільшаться завдяки зростанню національного виробництва та покращенню торгових відносин. Навпаки, очікується, що експорт з Європейського Союзу до Китаю, Японії та Республіки Корея призведе до скорочення продажів у 2023 році головним чином через обмежену цінову конкурентоспроможність на тлі зростання витрат на виробництво. Поставки свинини з Канади також можуть впасти через меншу експортну доступність, хоча збільшення доступу до азіатських ринків може запропонувати експортні можливості.

Прогнозується, що світове виробництво м’яса овець у 2023 році становитиме

17 мільйонів тонн, що на 1 відсоток більше, ніж у минулому році, завдяки прогнозованому зростанню виробництва, особливо в Австралії, Китаї, Туреччині та Сполученому Королівстві, що більш ніж компенсує потенційно нижчі обсяги виробництва в Ефіопії та Європейський Союз. Очікується, що виробництво в Новій Зеландії, другому за величиною в світі експортері м'яса овець, залишатиметься загалом стабільним, оскільки збільшення ваги туш може майже компенсувати падіння виробництва через менший розмір стада. Очікується, що сприятливі погодні умови, високий рівень розведення та генетичні вдосконалення сприятимуть збільшенню поголів'я овець

Цього року в Австралії ринок оцінює зростання, збільшуючи вагу туші та забій і сприяючи збільшенню виробництва. Зростання внутрішнього попиту та високі ціни можуть стимулювати виробництво баранини в Китаї та Туреччині. Велика кількість тварин, що залишилися з минулого року, і деяке збільшення племінного поголів'я можуть збільшити виробництво м'яса овець у Сполученому Королівстві, незважаючи на високі витрати на виробництво.

Навпаки, в Ефіопії очікується спад виробництва на тлі постійних поганих умов пасовищ і нестачі води, що призвело до великої кількості загибелі худоби в південних пасовищних районах і значного скорочення розміру стада. Аналогічно, прогнозується, що виробництво овечого м'яса в Європейському Союзі знизиться через обмежені поставки готових до забою тварин відповідно до нижчого національного поголів'я овець.

Прогнозується, що світовий експорт м'яса баранини зросте в 2023 році на 5,2 відсотка до 1,1 мільйона тонн, відображаючи більші поставки з Океанії в країни Азії. Експорт Австралії оцінюється на рівні 521 000 тонн, що на 9 відсотків вище минулого року, завдяки збільшенню поставок високоякісного овечого м'яса та можливостям ринків, що розвиваються відповідно до угоди про вільну торгівлю між Австралією та Великобританією. Збільшення експорту також прогнозується для Сполученого Королівства та Нової Зеландії, задовольняючи підвищений попит з боку Європейського Союзу та Китаю. Навпаки, Ефіопія та Уругвай можуть експортувати менше в 2023 році через дефіцит внутрішніх поставок, тоді

як для Європейського Союзу зниження виробництва та високі ціни можуть ще більше вплинути на експортний потенціал цього року.

ВИСНОВКИ

Актуальність теми «Управління позицією підприємства на ринку продовольства в умовах соціально-економічної кризи» зумовлена необхідністю формування нової маркетингової політики підприємства на ринку товарів та підтримки вітчизняних товаровиробників в просуванні продукції в нових сегментах зарубіжного та вітчизняного ринку в умовах війни та її наслідків з необхідністю створення та застосування нових форм реалізації маркетингових заходів.

Питання управління ринковою позицією знаходиться у фокусі досліджень сучасних науковців та практиків, є нагальною проблемою підприємств – суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

Мета кваліфікаційної роботи – розробити та впровадити модель удосконалення ринкової позиції підприємства в період воєнного часу в Україні.

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати наступні теоретичні та практичні завдання:

- удосконалити підходи до управління ринкової позицією підприємства на іноземному ринку;
- охарактеризувати сучасний стан розвитку ринку в Україні;
- узагальнити та доповнити понятійно-категоріальний апарат маркетингу та підвищення його ефективності у воєнний період часу.

Предмет дослідження кваліфікаційної роботи – заходи з розширення ринкового простору у період військових дій.

Об'єктом дослідження є діяльність та функціонування підприємства в період воєнних дій та різного роду.

У першому розділі шляхом поступового набору інформаційних та практичних заходів з маркетингу підприємства на зарубіжних ринках. Визначені ключові складові елементи в управління ринковою позицією.

У другому розділі розглядається можливість поліпшити ринкову позицієюу період воєнного часу в України.

У третьому розділі сформульовані концептуальні основи маркетингу на ринку продовольства та аналізується міжнародний досвід з цього питання.

В основі написання даної кваліфікаційної роботи є гіпотеза, що ефективне управління маркетингом є передумовою для успішного захисту.

Для досягнення визначеної в роботі мети використовувалися низка загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, а саме: метод аналізу дав змогу дослідити теоретичні здобутки українських та зарубіжних науковців у; метод синтезу забезпечив розуміння сутності проблеми, економіко-статистичні методи забезпечили дослідження тенденцій та наслідків управлінської політики; конкретно-історичний аналіз – для уточнення основних понять, які зазнали змін у процесі розвитку державної політики у сфері управління спортивними закладами, теорії інституціоналізму; абстрактно-логічний метод – для теоретичного узагальнення й формулювання висновків із проблемних питань.

Інформаційною базою досліджень є законодавчі та нормативно-правові акти України, статистичні матеріали Державного комітету статистики України, міжнародних організацій, наукові праці вітчизняних та зарубіжних дослідників, матеріали міжнародних та регіональних конференцій, підручники та навчальні посібники тощо.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що наукові висновки придатні для застосування в умовах діяльності реальної організації, яка діє в умовах ринку та сучасної системи маркетингу в ЗЕД.

Запропоновані у кваліфікаційній роботі теоретичні підходи, висновки і рекомендації також можуть бути використані як підґрунтя для подальших наукових досліджень у сфері менеджменту, у тому числі стосовно управління реальними організаціями.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг 75 сторінок, Список використаних джерел складає 40 найменувань.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Господарський Кодекс України [Електронний ресурс] //Сервер Верховної Ради України//Режим доступу – http://www.rada.gov.ua?/zakonreda03001.php/7650.html
2. Гребельник О.П. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності: [Підручн.]/О.П. Гребельник - К.: Центр навчальної дисципліни, 2005. - 696 с. 3. Дахно І.І. Міжнародна торгівля/І.І. Дахно. – К.: МАУП, 2007.
4. Должанський І.З., Загорна Т.О. Конкурентоспроможність підприємства: [Навчальний посібник]/І.З. Должанський - К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.
5. Дубініна А.А., Сорокіна С.В. Основи митної справи в Україні: [Навч. посібник] - К.: ВД "Професіонал", 2004. - 360 с.
6.Дудчак В.І., Митна справа [Навч. посібник] /В.І. Дудчак, Мартинюк О.В.: - К.: КНЕУ, 2018. – 310 с.
7. Жорін Ф.Л. Правові основи митної справи в Україні: [Навч. посібник] - К.: КНЕУ, 248 с.
8. Закон України «Про діяльність торгово-промислових палат в Україні» [Електронний ресурс] //Сервер Верховної Ради України. Режим доступу – http://www.rada.gov.ua?/zakonidea42190.php/autosearsh/jir023.html
9. Закон України «Про Єдиний митний тариф України» [Електронний ресурс] //Сервер Верховної Ради України//Режим доступу – http://www.rada.gov.ua?/zakonred459.php/9po65.html
10. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність в Україні» [Електронний ресурс] //Сервер Верховної Ради України. Режим доступу – http://www.rada.gov.ua?/zakon1993.php/9869.html

11. Закон України «Про підприємницьку діяльність» [Електронний ресурс] //Сервер Верховної Ради України//Режим доступу – http://www.rada.gov.ua?/zakon5012.php/770it.html

12.Закон України «Про підприємства в Україні» [Електронний ресурс] //Сервер Верховної Ради України//Режим доступу – http://www.rada.gov.ua?/zakon097862.php/11223.html

13. Закон України від 16.04.1991 р. "Про зовнішньоекономічну діяльність" [Електронний ресурс] - Сервер Верховної Ради України//Режим доступу – http://www.rada.gov.ua?/zakon097862.php/11223.html

14. Закон України від 25.061991 р. "Про митну справу в Україні"[Електронний ресурс] /Сервер Верховної Ради України// Режим доступу – http://www.rada.gov.ua?/zakon097862.php/11223.html

25. Закон України від 5.02.1992 р. "Про Єдиний митний тариф [Електронний ресурс]// Укр. митниця: Довідник. - К.: Лібра, 1993. - 58 с.

16. Закон України від 5.04.2001 р. "Про Єдиний митний тариф" [Електронний ресурс] Сервер Верховної Ради України. Режим доступу – http://www.rada.gov.ua?/zakon097862.php/11223.html

17. Закон України від 02.12.1997 р. «Про торгово-промислові палати в Україні» [Електронний ресурс]//Режим доступу – http://www.rada.gov.ua?/zakon097862.php/11223.html

18. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств Запорізької області [Електронний ресурс]/Запорізька обласна державна адміністрація. Режим доступу – http://www.zoda.gov.ua/uzez200.hlml

20. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 30.

21. Корецький М.Х. Державне регулювання та розвиток /М.Х. Корецький// Економіка та держава № 5 – 2008 р. С.13-19.

30. Котлер Ф. Маркетинг менеджмент. Питер – Спб – 2007 г. – 904 с.

31. Лук'яненко Д.Г. Міжнародна економіка [Навчальний посібник] /Д.Г. Лук'яненко, Поручник А.М., Циганкова Т.М.:. – Київ: КНЕУ, 2008. – 488 с. 32.

Митний кодекс України: офіційний контекст. - К.: Кондор, 2006. - 188 с. 33. Міжнародна торгівля: Шпак В., Ромеро А. [Практикум]. – К.: МАУП, 2004. – 384 с.

34. Музиченко А.С. Інвестиційна діяльність Україна: Навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. – К.: Кондор, 2015. – 406 с.

35. Науменко В.П., Пашко П.В., Русcков В.А. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. - К.: Знання, 2014. - 403 с.

36. Новицький В.Є. Міжнародна економічна діяльність України: [Підручник]/В.Є. Новицький – К.: КНЕУ, 2013. – 948 с.

37. Осика С.Г. Правове регулювання імпорту: антидемпінгові, компенсаційні та спеціальні заходи // С.Г.Осика, В.В.Коновалов, О.О.Покрещук. -К.:УАЗТ, 2011. - 639 с.

38. Пашко П.В. Коментар до Митного кодексу України [Текст]/ П.В.Пашка, М.М.Каленського. -К.: Юстиніан, 2014. - 736 с.

39. Пашко П.В. Основи митної справи в Україні: [Навч. посібник] / П.В. Пашко - К.: Знання, 2014. - 732 с.

40. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства: [Підручник] / За заг.ред. С.Ф.Покропивного, - Вид. 2-ге, перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2011. – 528 с.

41. Концепція кластера у формуванні потенціалу конкурентоздатності деревообробних підприємств : монографія / Є. В. Крикавський, О. А. Похильченко ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. ун-т "Львів. політехніка". – Л. : Вид-во Львів. політехніки, 2012. – 352 с. : іл. – Бібліогр.: с. 240-254 (223 назви). – ISBN 978-617-607-192-1